

แนวทางการดำเนินงาน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

สำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน

คำนำ

การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นกิจกรรมที่กรมการพัฒนาชุมชนได้ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 โดยใช้ “เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน” ภายใต้หลักการความรู้สึกเป็นเจ้าของ การพึ่งตนเอง หลักควบคุมกันเองและคุณธรรม 5 ประการ ทำให้ประชาชนมีเงินออมมีเงินทุนสำหรับการประกอบอาชีพ เกิดอาชีพ มีรายได้ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตลอดจนเกิดความรักความสามัคคี ความเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ชุมชนพึ่งตนเองและเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

การรวบรวมจัดทำหนังสือฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานแก่คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ให้มีการดำเนินงานเป็นไปตามแนวคิด หลักการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และมีการบริหารจัดการให้เป็นไปตามแนวทางที่กรมการพัฒนาชุมชนส่งเสริมสนับสนุน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการกลุ่มประสบความสำเร็จ เจริญก้าวหน้า เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิกและชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชน

สิงหาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 แนวคิด หลักการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	
• ความเป็นมา	1
• ความหมาย	2
• แนวคิด	2
• หลักการ	2
• วัตถุประสงค์	3
• เงินทุนของกลุ่ม	3
• สมาชิกกลุ่ม	4
• โครงสร้างการบริหาร	5
ส่วนที่ 2 การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	
• กิจกรรมของกลุ่ม	7
• การส่งเงินสัจจะ	8
• การกู้ยืมเงิน	8
• การจัดทำทะเบียน	8
• การจัดทำบัญชี	9
• การจัดสรรผลกำไรของกลุ่ม	11
• การเก็บรักษาเงินของกลุ่ม	11
• ข้อห้ามการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	12
• การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตผิดกฎหมายหรือไม่	12
• การดำเนินงานที่ไม่เป็นไปตามแนวทาง	13
• การตรวจสอบการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	14

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

- ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน 15
- ด้านการบริหารเงินทุนและทรัพยากร 19
- ด้านการพัฒนาขีดความสามารถของกลุ่ม 20
- ด้านผลประโยชน์ต่อสมาชิกและกลุ่ม 20

ส่วนที่ 4 แนวทางปฏิบัติกรณีเกิดความเสียหาย

- กรณีเกิดความเสียหาย 21
- แนวทางแก้ไขปัญหาเบื้องต้น 22
- กรณีการสอบข้อเท็จจริง 23
- กรณีดำเนินคดีทางกฎหมาย (คดีอาญา) 23
- กรณีดำเนินคดีทางกฎหมาย (คดีแพ่ง) 25
- กรณีศึกษาเกี่ยวกับความเสียหาย/การดำเนินคดี 26

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

- ตัวอย่างระเบียบข้อบังคับกลุ่ม 33-41
- ตัวอย่างใบสมัคร 42-43
- ตัวอย่างคำขอกู้ 44-47
- ตัวอย่างใบสำคัญรับเงิน 48
- แบบฟอร์มเอกสาร ทะเบียน บัญชี 49-57
- สำเนาบันทึกช่วยจำ ข้อหารือ 58-61
- สำเนาหนังสือธนาคารแห่งประเทศไทย 62-63

ส่วนที่ 1

แนวคิด หลักการ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ความเป็นมา

กรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมาตั้งแต่ พ.ศ. 2517 โดยศาสตราจารย์ ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี อดีตอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน ได้เริ่มทดลองดำเนินการ ครั้งแรก 2 แห่ง คือ ที่ตำบลขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ และที่ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นการผสมผสานระหว่างแนวคิดของสหกรณ์การเกษตร เครดิต ยูเนียน และสินเชื่อเพื่อการเกษตร โดยใช้ “เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน” ทำให้คนมีคุณธรรม มีการช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้ออาทร แบ่งปันซึ่งกันและกัน เกิดกระบวนการเรียนรู้การทำงานร่วมกัน ตามวิถีทางประชาธิปไตย มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของเสียงส่วนใหญ่ เคารพในกฎกติกาที่มาจาก ข้อตกลงร่วมกัน เกิดการเรียนรู้การบริหารจัดการเงินทุนของตนเองเพื่อจัดสรรผลประโยชน์ และจัดเป็น สวัสดิการให้กับสมาชิก ทำให้ชุมชนมีแหล่งทุนในการประกอบอาชีพเป็นของตนเอง ลดการพึ่งพิงแหล่ง ทุนจากภายนอกชุมชน และที่สำคัญที่สุดคือ เป็นการฝึกคนให้มีความอดทน มีสัจจะ มีระเบียบวินัย ในการใช้เงิน รู้จักใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุมีผล มีความเหมาะสม พอประมาณกับตนเองและครอบครัว เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับครอบครัวและชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จึงเป็นกลไกสำคัญในกระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ทำให้เกิด การพัฒนาชุมชนครอบคลุมในหลาย ๆ มิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การส่งเสริมประชาธิปไตย การ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการส่งเสริมวัฒนธรรมวิถีการดำรงชีวิตของคนใน ชุมชน ซึ่งเป็นรากฐานในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน

ความหมาย

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมายถึง การรวมตัวของประชาชน เพื่อช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการประหยัดทรัพย์แล้วนำมาสะสมทีละเล็กทีละน้อย เป็นประจำสม่ำเสมอ เรียกว่า “เงินสัจจะสะสม” เพื่อใช้เป็นทุนให้สมาชิกที่มีความจำเป็นเดือดร้อนกู้ยืมไปใช้ในการลงทุน ประกอบอาชีพหรือเพื่อสวัสดิการของตนเอง และครอบครัว

แนวคิด

การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เกิดจากแนวคิดที่เป็นการผสมผสานระหว่างแนวคิดของสหกรณ์การเกษตร เครดิตยูเนียน และสินเชื่อเพื่อการเกษตร ประกอบด้วย 4 แนวคิด ดังนี้

แนวคิดที่ 1 การรวมคนในหมู่บ้าน ใช้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยรวมคนที่มีฐานะแตกต่างกันให้ช่วยเหลือกัน เป็นการยกฐานะจากความยากจน อยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า “จนเงินแต่ไม่จนน้ำใจ”

แนวคิดที่ 2 การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุน โดยการรวมกลุ่มออมเงิน แล้วให้สมาชิกกู้ยืมเป็นทุนในการประกอบอาชีพ

แนวคิดที่ 3 การนำเงินทุนไปใช้ดำเนินการ ด้วยความขยัน ประหยัด ถูกต้องเพื่อให้ได้ทุนคืนและมีกำไรเป็นการสร้างรายได้ให้กับสมาชิก

แนวคิดที่ 4 การลดต้นทุนในการครองชีพ โดยให้สมาชิกมีการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดเป็นการรวมตัวกันซื้อรวมตัวกันขาย สามารถลดต้นทุนในการซื้อสินค้าอุปโภค บริโภค และปัจจัยการผลิตได้

หลักการ

การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นการรวมตัวของประชาชน บริหารจัดการโดยประชาชน และเพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยมีหลักการ ดังนี้

1. ความรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นการสร้างความรู้สึกการเป็นเจ้าของให้กับสมาชิกทุกคน ทำให้เกิดความรับผิดชอบ และช่วยกันดูแลเอาใจใส่ในการดำเนินงานของกลุ่ม

2. การพึ่งตนเอง ฝึกนิสัยการประหยัด และอดออม โดยนำเอาคุณสมบัติพิเศษ 3 ประการของชาวชนบท คือ ความซื่อสัตย์ ความทนอด และความอดทน มารวมกันในรูปกลุ่ม ทำให้มีการรวมเงินทุนชุมชนเป็นของตนเอง ลดการพึ่งพาแหล่งทุนจากภายนอกหมู่บ้าน

3. **หลักคุณธรรม** ใช้การออมทรัพย์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน เพื่อให้คนมีคุณธรรม 5 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และความไว้วางใจ

4. **หลักการควบคุมกันเอง** สมาชิกกลุ่มทุกคนจะต้องให้ความสนใจดูแลความเคลื่อนไหว และตรวจสอบซึ่งกันและกัน

วัตถุประสงค์

การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. **เพื่อพัฒนาคน** โดยใช้หลักการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง และเพื่อนสมาชิกให้มีคุณธรรม 5 ประการ

2. **เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน** โดยการระดมเงินออม จัดตั้งเป็นกองทุน ทำให้ชุมชนมีแหล่งเงินทุน ในการกู้ยืมเงินไปประกอบอาชีพ หรือใช้จ่ายตามความจำเป็นของครอบครัว และเรียนรู้กิจกรรมเชิงธุรกิจ สามารถเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

3. **เพื่อพัฒนาสังคม** โดยการปลูกฝังคุณธรรม 5 ประการ ปลูกฝังวิถีประชาธิปไตย ก่อให้เกิด ความสามัคคี การช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อกัน ความร่วมมือร่วมใจ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความยุติธรรม ความเท่าเทียมกันของสมาชิก

เงินทุนของกลุ่มฯ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีเงินทุนที่ได้มาจากเงินต่าง ๆ ดังนี้

1. เงินสัจจะสะสม เป็นเงินที่ได้จากการออมของสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กันทุกเดือน ตามกำลัง ความสามารถ เพื่อใช้เป็นทุนในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งจะจ่ายคืนเงินเมื่อขาด จากการเป็นสมาชิกภาพเท่านั้น โดยกลุ่มจะจ่ายผลตอบแทนให้สมาชิกในรูปของเงินปันผล

2. เงินสัจจะสะสมพิเศษ เป็นเงินรับฝากจากสมาชิกที่มีเหลือและประสงค์จะฝากไว้กับกลุ่ม ซึ่ง สามารถถอนไปใช้ได้ตามความจำเป็น และจ่ายผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ยหรือเงินปันผลตามระเบียบของกลุ่ม

3. รายได้อื่น ๆ เช่น ค่าสมัคร ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ ดอกเบี้ย ผลกำไรจากกิจกรรมการลงทุน

4. เงินอุดหนุน กลุ่มอาจได้รับเงินอุดหนุนจากส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ องค์กรอื่น ๆ

สมาชิก

ประเภทของสมาชิก

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีสมาชิก 3 ประเภท คือ

1. สมาชิกสามัญ ได้แก่ บุคคลทุกเพศ ทุกวัยภายในหมู่บ้าน หรือตำบล ที่สมัครเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่ม ตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม
2. สมาชิกวิสามัญ ได้แก่ กลุ่มอาชีพ กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน หรือกลุ่มอื่น ๆ ภายในหมู่บ้านหรือตำบล ที่ทางราชการสนับสนุนและรับรองฐานะ
3. สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ ข้าราชการ หรือคหบดี ภิกษุ สามเณร ที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีความสนใจ และให้การสนับสนุนกลุ่มโดยไม่หวังผลตอบแทน

คุณสมบัติ/คุณลักษณะของสมาชิก

1. เป็นประชาชนทุกเพศ ทุกวัยในหมู่บ้าน ตำบล
2. มีรายได้ และมีความสามารถในการส่งเงินสัจจะสะสมตามกำลังของตน
3. อาศัยอยู่หรือมีที่ทำกินในหมู่บ้าน หรือตำบล
4. มีความสมัครใจและศรัทธาการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
5. มีความเข้าใจ หลักการ วิธีการ และวัตถุประสงค์ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
6. มีความรับผิดชอบและเสียสละ

หน้าที่ของสมาชิก

สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของกลุ่มให้ประสบความสำเร็จ สมาชิกกลุ่มจึงต้องมีหน้าที่ ดังนี้

1. ส่งเงินสัจจะสะสมเป็นประจำทุกเดือน
2. ส่งคืนเงินกู้ตามกำหนด
3. เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม
4. เข้าร่วมประชุมสามัญประจำปี
5. มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม
6. ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดีแก่กลุ่ม
7. กำกับ ตรวจสอบ การดำเนินงานของกลุ่ม ให้ข้อมูลข่าวสารแก่เพื่อนสมาชิก

โครงสร้างการบริหารงาน

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหารกลุ่ม 4 คณะ ดังนี้

1. คณะกรรมการอำนวยการ จำนวน 5-7 คน ได้จากการที่สมาชิกเลือกตั้งตัวแทนมาเป็นกรรมการประกอบด้วย

ประธาน มีหน้าที่เป็นประธานการประชุม เป็นผู้ลงนามในเอกสารหลักฐานการเบิกจ่ายเงิน ร่วมกับเหรัญญิก เป็นตัวแทนของกลุ่มในการลงนามในเอกสารต่าง ๆ และหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการอำนวยการมอบหมาย

รองประธาน ทำหน้าที่เมื่อประธานไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ หรือเมื่อประธานมอบหมายให้ทำ

เหรัญญิก รับผิดชอบทางการเงินและทรัพย์สินของกลุ่ม ลงลายมือชื่อในหลักฐานการรับ - จ่ายเงินต่าง ๆ จัดทำ ควบคุมดูแลบัญชีของกลุ่มให้ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน

เลขานุการ ทำหน้าที่เป็นนายทะเบียนของกลุ่ม จัดรายงานการประชุม เก็บรักษารายงานเอกสารต่าง ๆ ทำหนังสือเชิญประชุม หนังสือติดต่อประสานงานต่าง ๆ

กรรมการร่วมอื่น ๆ ทำหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย หน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการอำนวยการโดยรวม คือ พิจารณารับสมาชิก กำหนดประชุมใหญ่สามัญประจำปี จัดสรรเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้มีประสิทธิภาพ ให้เป็นที่พึงพอใจของสมาชิก ตลอดจนเป็นตัวแทนของกลุ่มในการประสานงานและติดต่อกับองค์กรภายนอก

2. คณะกรรมการเงินกู้ จำนวน 3-5 คน มีหน้าที่ในการพิจารณาคำร้องขอกู้เงินของสมาชิกว่าจะอนุมัติหรือไม่ การอนุมัติเงินกู้ให้พิจารณาตามแนวทางอันสมควรและยุติธรรมเพื่อให้เกิดผลดีแก่ผู้กู้และกลุ่มเป็นส่วนรวม โดยใช้วิธีพิจารณาตามระเบียบหรือมติที่กำหนดไว้ และต้องคอยสอดส่องดูแลติดตามความเคลื่อนไหวของสมาชิกที่กู้ยืมเงิน รวมทั้งติดตามการนำเงินไปใช้จ่าย การเร่งรัดหนี้สิน เยี่ยมเยียนช่วยเหลือให้คำแนะนำแก้ปัญหาในกรณีสมาชิกมีปัญหาไม่สามารถชำระเงินกู้คืนได้

3. คณะกรรมการตรวจสอบ จำนวน 3-5 คน มีหน้าที่ในการตรวจสอบบัญชีและผลการดำเนินงานของกลุ่ม โดยคณะกรรมการตรวจสอบนี้จะมีบทบาทสำคัญในการรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่สมาชิกหรือกลุ่มโดยส่วนรวม และทุกครั้งที่มีการประชุม หรือมีการตรวจสอบ คณะกรรมการตรวจสอบจะต้องทำบันทึกหรือรายงานเสนอให้คณะกรรมการอำนวยการทราบ

4. คณะกรรมการส่งเสริม จำนวนขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกและระเบียบข้อบังคับของกลุ่มที่กำหนดไว้ คณะกรรมการส่งเสริมมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเช่นกัน เปรียบเสมือนเป็นรากแก้วของกลุ่ม สามารถทำให้กลุ่มเจริญเติบโตหรือหรือล้มเลิกได้ โดยคณะกรรมการส่งเสริมมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1) ชักชวนผู้สนใจ และแนะนำให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม
- 2) ส่งเสริมให้การศึกษา ฝึกอบรม จัดหาวิทยากรมาให้ความรู้แก่สมาชิกทั้งสมาชิกเก่าและสมาชิกใหม่ รวมทั้งเผยแพร่ให้ผู้สนใจอื่น ๆ ทราบถึงแนวคิด หลักการดำเนินงานของกลุ่ม รวมทั้งประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของกลุ่มให้สมาชิกกลุ่มและผู้สนใจทราบความเคลื่อนไหวของกลุ่มอยู่เสมอ
- 3) ศึกษา ค้นคว้า หาความรู้วิธีการบริหารจัดการใหม่ ๆ ที่เอื้อประโยชน์แก่สมาชิกและกลุ่ม
- 4) ออกเยี่ยมเยียนสมาชิก เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับสมาชิก ตามโอกาสอันสมควร
- 5) ประสานงานระหว่างกลุ่มกับสมาชิก และสมาชิกกับสมาชิกให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ส่วนที่ 2

การดำเนินงาน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการซึ่งมาจากสมาชิก และทำเพื่อสมาชิก ดังนั้น กิจกรรมต่าง ๆ จะต้องเป็นไปตามแนวคิดหลักการของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตที่เกิดจากความต้องการของสมาชิก และเพื่อประโยชน์ของสมาชิก

กิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

เมื่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีการออมเงินได้มากพอสมควร กลุ่มสามารถนำเงินทุนมาดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของสมาชิกและชุมชน ตลอดจนการพัฒนากลุ่ม ในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. ด้านการพัฒนาอาชีพและรายได้ โดยการนำเงินทุนของกลุ่มให้สมาชิกกู้ยืมไปประกอบ อาชีพ เช่น ค้าขาย การเกษตร อุตสาหกรรมในครัวเรือน ฯลฯ
2. ด้านสวัสดิการต่าง ๆ กลุ่มสามารถจัดสรรผลกำไรของกลุ่มเพื่อจัดเป็นสวัสดิการให้แก่สมาชิก เช่น ทุนการศึกษา ชดเชยค่ารักษาพยาบาล ฌาปนกิจสงเคราะห์ สาธารณภัย ประกันชีวิต สาธารณประโยชน์ สงเคราะห์ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ฯลฯ
3. ด้านการพัฒนาธุรกิจของชุมชน ดำเนินกิจกรรมที่สามารถช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชุมชน เป็นการฝึกการดำเนินธุรกิจในระบบกลุ่ม โดยมุ่งหวังให้มีกำไรเพื่อนำไปปันผลเฉลี่ยคืน และจัดเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิกและชุมชน เช่น ศูนย์สาธิตการตลาด บัมน้ำมัน โรงสีข้าว โรงงานน้ำดื่ม ลานตากผลผลิต แปรรูปผลิตภัณฑ์ ฯลฯ
4. ด้านการพัฒนาคณะกรรมการและสมาชิก โดยจัดฝึกอบรม สัมมนา จัดเวทีประชาคม เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดศึกษาดูงาน เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่คณะกรรมการและสมาชิกของกลุ่ม

การส่งเงินสัจจะ

การส่งเงินสัจจะสะสม ควรกำหนดให้สมาชิกส่งในจำนวนวงเงินตามกำลังความสามารถของตนเอง และส่งในจำนวนเท่า ๆ กัน ทุกเดือนจนครบปีบัญชี เพื่อเน้นความมีสัจจะและสร้างวินัยแก่สมาชิกกลุ่ม หากต้องการเพิ่มหรือลดวงเงินสัจจะควรเริ่มในเดือนแรกของปีบัญชี และควรกำหนดวงเงินสูงสุดใน การส่งสัจจะสะสมหรือเงินสัจจะสะสมพิเศษไว้ เพื่อป้องกันมิให้ผู้ใดมาแสวงหาผลประโยชน์จากการปันผล หรือดอกเบียจากกลุ่ม

การกู้ยืมเงิน

การบริการเงินกู้ให้แก่สมาชิก เพื่อนำไปลงทุนประกอบอาชีพ และแก้ปัญหาเร่งด่วน หรือความเดือดร้อนของสมาชิก คณะกรรมการควรกำหนดหลักเกณฑ์การกู้ยืมในระเบียบข้อบังคับให้ชัดเจน และการพิจารณาเงินกู้ต้องให้เป็นไปตามระเบียบและมีความเหมาะสมกับเหตุผลความจำเป็นที่สมาชิกขอกู้ เพื่อป้องกันมิให้สมาชิกเป็นหนี้เกินความจำเป็นหรือเกินกำลัง

การจัดทำทะเบียน

การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ควรมีการจัดทำทะเบียนต่างๆ เพื่อใช้ควบคุมตรวจสอบ การดำเนินงานของกลุ่ม ควรประกอบด้วย

1. ทะเบียนสมาชิก
2. ทะเบียนคุมเงินสัจจะสะสม / เงินสัจจะสะสมพิเศษ
3. ทะเบียนคุมหนังสือเงินกู้
4. ทะเบียนคุมลูกหนี้เงินกู้
5. สมุดบันทึกการประชุม
6. ทะเบียนคณะกรรมการ
7. เอกสารหลักฐานอื่นๆ ตามความเหมาะสม

การจัดทำบัญชีของกลุ่ม

การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการเงิน จึงมีความจำเป็นต้องมีการจัดทำบัญชีที่เป็นเอกสารหลักฐานสำหรับใช้ควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่ม ทำให้ทราบสถานะการเงินของกลุ่มว่าเป็นอย่างไร มีกำไรหรือขาดทุน หรือมีความก้าวหน้าหรือไม่ สามารถใช้ในการตรวจสอบเงินสดกับยอดคงเหลือในบัญชีว่าถูกต้องหรือไม่ มีข้อผิดพลาดอย่างไร เพื่อจะได้แก้ไขข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดในการดำเนินงาน ซึ่งบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่จัดทำ ประกอบด้วย

1. บัญชีเงินสด – เงินฝากธนาคาร (ส.)
2. บัญชีรายได้และหนี้สิน (ร.)
3. บัญชีรายจ่ายและทรัพย์สิน (จ.)
4. งบกำไร – ขาดทุน
5. งบดุล

1. **บัญชีเงินสด** เป็นบัญชีที่รวมบัญชีเงินสด และเงินฝากธนาคารไว้ด้วยกัน ใช้ชื่อบัญชีว่า “**บัญชีเงินสด-เงินฝากธนาคาร**” ใช้อักษรย่อว่า “ส.” เป็นบัญชีที่ใช้ลงรายการที่มีการเคลื่อนไหวทุกรายการ เมื่อมีการรับหรือจ่ายเงินสด

2. **บัญชีรายวันรับ** ใช้ชื่อบัญชีว่า “**บัญชีรายได้และหนี้สิน**” ใช้อักษรย่อว่า “ร” เป็นบัญชีแยกประเภทใช้สำหรับบันทึกรายการรับทุกประเภท ซึ่งแยกเอาเฉพาะรายการรับเงินจากบัญชีเงินสดมาลงในบัญชีเล่มนี้อีกครั้งหนึ่ง โดยแยกประเภทรายรับไว้เป็นช่องๆตามประเภทของรายการ เมื่อรับเงินประเภทใดให้นำจำนวนเงินลงในช่องรายได้นั้นๆ ซึ่งจะแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ **1) รายได้** เป็นรายได้ อันเกิดจากการดำเนินงานของกลุ่ม ได้แก่ ค่าสมัคร ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ ดอกเบี้ยเงินกู้ เงินบริจาค ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร เป็นต้น **2) หนี้สิน** เป็นการรับเงินอันก่อให้เกิดเป็นหนี้สินของกลุ่ม เนื่องจากรายได้ที่ได้รับนี้ กลุ่มมีภาระที่ต้องจ่ายคืนให้กับเจ้าของเงิน เมื่อครบกำหนด หรือเมื่อพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก ได้แก่ เงินสัจจะสะสม เงินสัจจะสะสมพิเศษ เงินกู้ธนาคาร เป็นต้น **3) ทุน** ช่องนี้ใช้สำหรับบันทึกเงินทุนต่างๆ ที่กลุ่มได้กันไว้จากกำไรสุทธิ ได้แก่ ทุนสำรอง ทุนสาธารณะ ทุนขยายงาน เงินทุนของกลุ่ม เป็นต้น

3. **บัญชีรายวันจ่าย** ใช้ชื่อบัญชีว่า “**บัญชีรายจ่ายและทรัพย์สิน**” ใช้ตัวย่อว่า “**จ**” เป็นบัญชีแยกประเภทเช่นกัน ใช้สำหรับบันทึกการจ่ายเงิน ซึ่งแยกเฉพาะรายจ่าย จากบัญชีเงินสดมาลงในบัญชีเล่มนี้อีกครั้งหนึ่ง โดยแยกประเภทรายจ่ายเป็นช่อง เช่นเดียวกับรายรับ เมื่อจ่ายเงินประเภทใดให้นำจำนวนเงินที่จ่าย ลงในช่องรายจ่ายนั้น ๆ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

- 1) **รายจ่าย** เป็นรายจ่ายอันเกิดจากการดำเนินงานของกลุ่ม ได้แก่ ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์ ค่าพาหนะ ดอกเบี้ยเงินฝากของสมาชิก ดอกเบี้ยเงินกู้ธนาคาร เงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน ฯลฯ
- 2) **ทรัพย์สิน** เป็นรายจ่ายที่มีได้จ่ายขาด แต่เป็นการจ่ายเงินซึ่งกลุ่มจะได้รับเงินส่วนนี้กลับคืนเมื่อครบกำหนด หรือเป็นการจ่ายเงินเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินอื่น ๆ ได้แก่ จ่ายเงินให้สมาชิก (ลูกหนี้จากการกู้ยืมเงินกู้สามัญ กู้ฉุกเฉิน) การนำเงินไปลงทุนในกิจกรรมของกลุ่ม การจ่ายเงินซื้อทรัพย์สินต่าง ๆ เป็นต้น

4. **งบกำไร-ขาดทุน** นอกจากบัญชีหลัก 3 เล่ม ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ต้องมีการจัดทำงบกำไร - ขาดทุน เพื่อหากำไรสุทธิประจำปี หรือหากำไรสุทธิของการดำเนินงานในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยปกติจะจัดทำเป็นประจำทุกสิ้นเดือน หรือทุกสิ้นปี (31 ธันวาคม) ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของแต่ละกลุ่ม เพื่อจะทำให้ทราบสถานะทางการเงินของกลุ่มว่ามีผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร มีรายได้ รายจ่ายประเภทใดบ้าง เป็นจำนวนเงินเท่าใด ถ้ารายได้มากกว่ารายจ่าย แสดงว่ากลุ่มมีกำไร แต่ถ้ารายจ่ายมากกว่ารายได้แสดงว่าขาดทุน

5. **งบดุล** หมายถึง งบการเงินที่แสดงให้กลุ่มทราบว่า ณ วันใดวันหนึ่ง ซึ่งโดยปกติจะจัดทำ ณ วันสิ้นปีทางบัญชี (31 ธันวาคม) ว่ากลุ่มมีทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนประเภทใดบ้าง จำนวนเงินเท่าใด ถ้าทรัพย์สินมีจำนวนมากกว่าหนี้สินและทุน แสดงว่ากลุ่มมีกำไร แต่ถ้าหนี้สินและทุนมีมากกว่าทรัพย์สินแสดงว่าขาดทุน

ประโยชน์ของการจัดทำบัญชี

การจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีประโยชน์ ดังนี้

1. ช่วยให้ทราบผลการดำเนินงานว่ามีกำไรหรือขาดทุน
2. ช่วยให้ทราบฐานะการเงินของกิจการ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง
3. ช่วยในการแก้ไขข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ในการดำเนินงาน
4. ช่วยตรวจสอบตัวเงินกับยอดคงเหลือในบัญชีว่าถูกต้องหรือผิดพลาดอย่างไร
5. ช่วยในการวิเคราะห์ตีความ เปรียบเทียบผลกระทบ ผลสถานะการณ์การเปลี่ยนแปลง เพื่อใช้ในการวางแผน การตัดสินใจ และการพัฒนากลุ่ม

การจัดสรรผลกำไรของกลุ่ม

การจัดสรรผลกำไรสุทธิประจำปี มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพราะเป็นการจัดการผลประโยชน์ให้กับกลุ่มและสมาชิก โดยกลุ่มจะจัดสรรผลกำไรตามประเภทและสัดส่วน ที่ระเบียบข้อบังคับกลุ่มกำหนด ซึ่งควรประกอบด้วย

1. ปันผล
2. เฉลี่ยคืน
3. งบดำเนินงาน
4. ทุนสำรอง
5. ทุนสาธารณะ
6. ทุนจัดสวัสดิการ
- 7) อื่นๆ ตามมติที่ประชุมใหญ่

การเก็บรักษาเงินของกลุ่ม

กรมการพัฒนาชุมชน มีแนวทางและคำแนะนำแก่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ให้นำเงินสัจจะสะสม เงินชำระเงินกู้หรือเงินรับอื่นๆ จากสมาชิกในแต่ละเดือน โดยให้นำฝากธนาคารก่อนที่จะปล่อยให้สมาชิกกู้ยืม ซึ่งแนวทางดังกล่าวกลุ่มอาจจะเห็นว่าเป็นการไม่สะดวก ยุ่งยาก เสียเวลา แต่การนำเงินเข้าธนาคารทุกครั้งที่มีการรับเงิน - จ่ายเงิน จะมีข้อดี ดังนี้

1. เป็นการป้องกันปัญหาการทุจริตของกลุ่ม เพราะว่า ถ้ากลุ่มใดที่เก็บเงินสัจจะแล้วให้เหรียญหรือคณะกรรมการถือเงินสด อาจเกิดความเสี่ยงที่กรรมการจะนำเงินไปใช้ส่วนตัว ซึ่งเป็นกรณีปัญหาการร้องเรียนส่วนใหญ่ และกว่าสมาชิกจะได้เงินคืนต้องมีการฟ้องร้องดำเนินคดี ดังนั้น การนำเงินฝากเข้าบัญชีธนาคารจึงเป็นการป้องกันไว้ก่อน ดีกว่าปล่อยให้เกิดปัญหาแล้วมาแก้ไขในภายหลัง

2. สะดวกต่อการจัดทำบัญชีและการตรวจสอบบัญชี เพราะถ้านำเงินสัจจะสะสมที่เก็บจากสมาชิกฝากเข้าบัญชีธนาคารทุกครั้ง จะทำให้ผู้ที่ทำหน้าที่จัดทำบัญชี บันทึกในระบบบัญชีต่างๆ ของกลุ่มได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งทำให้สามารถตรวจสอบบัญชีได้อย่างเป็นระบบ

ข้อห้ามการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นการระดมเงินออมที่ริเริ่มโดยประชาชน ปัจจุบันจึงไม่มีกฎหมายที่บังคับใช้โดยตรง ดังนั้น เพื่อไม่ให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นองค์กรการเงินนอกระบบ ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย พ.ร.บ.การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และ พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ พ.ร.บ ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนั้น กรมการพัฒนชุมชน จึงได้ทำความตกลงกับธนาคารแห่งประเทศไทย โดยมีข้อห้าม ดังนี้

1. ห้ามรับฝากเงินจากบุคคลภายนอกที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม
2. ห้ามไม่ให้บุคคลภายนอกที่มีใช้สมาชิกกลุ่มกู้เงิน
3. ห้ามคิดดอกเบี้ยเงินกู้เกินกว่าที่กฎหมายกำหนด (ร้อยละ ๑๕ ต่อปี)

การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตผิดกฎหมายหรือไม่

คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหลายกลุ่มอาจมีความกังวลว่าการดำเนินงานของกลุ่มผิดกฎหมายหรือไม่ เนื่องจากไม่มีกฎหมายที่กำกับดูแลหรือรองรับโดยตรง จากกรณีดังกล่าว กรมการพัฒนชุมชนได้ทำความตกลงและมีความเห็นร่วมกันกับธนาคารแห่งประเทศไทยแล้วว่า “หากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้ดำเนินกิจกรรมตามขอบเขตแห่งหลักการที่กรมการพัฒนชุมชน ส่งเสริมให้การสนับสนุน กิจกรรมที่ดำเนินการก็ไม่ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522” (รายละเอียดตามภาคผนวก)

ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ตอบข้อหารือของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ที่ขอทราบความเห็นข้อกฎหมายว่ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเข้าข่ายกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงินพ.ศ. 2551 หรือไม่อย่างไร ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้ตอบข้อหารือว่ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่กรมการพัฒนาชุมชนให้การสนับสนุนและให้การช่วยเหลือให้มีการจัดตั้งขึ้นทั่วประเทศ เพื่อส่งเสริมการออมของสมาชิกเป็นค่าหุ้นและเงินฝากซึ่งเรียกว่า “เงินสัจจะสะสมทรัพย์” แล้วนำไปให้สมาชิกกู้ยืมลงทุนประกอบอาชีพหรือใช้จ่ายในครอบครัว โดยมีได้ดำเนินธุรกิจในเชิงพาณิชย์ จึงไม่ใช่ธุรกิจธนาคารพาณิชย์และเงินทุนที่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง” (รายละเอียดตามภาคผนวก)

ปัญหาการดำเนินงานที่ไม่เป็นไปตามแนวทาง

จากการติดตามสนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน พบว่ามีการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางส่วนไม่ปฏิบัติตามแนวทาง หลักการที่กรมการพัฒนาชุมชนส่งเสริมและสนับสนุน เช่น

1. มีการคิดดอกเบี้ยเงินกู้เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด
2. มีการรับฝากเงินจากบุคคลภายนอกที่มีได้เป็นสมาชิก หรือให้บุคคลภายนอกที่มีได้เป็นสมาชิก กู้เงินของกลุ่ม
3. เก็บเงินสัจจะสะสมแล้วปล่อยให้สมาชิกกู้ยืมทันที โดยไม่นำฝาก-ถอนผ่านธนาคาร หรือมีการเก็บเงินไว้กับเหรียญหรือคณะกรรมการโดยไม่นำเงินฝากธนาคาร ทำให้เป็นปัญหาต่อการตรวจสอบ และมีความเสี่ยงสูงต่อปัญหาการทุจริตที่อาจจะเกิดขึ้นได้ง่าย
4. ไม่มีการจัดทำระบบบัญชี ปิดงบดุลประจำปี เพื่อแสดงสถานะทางการเงินของกลุ่ม
5. ขาดการตรวจสอบบัญชี และเอกสารหลักฐานทางการเงินของกลุ่ม
6. คณะกรรมการไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ หรือคณะกรรมการไม่เคยมีการเปลี่ยนแปลง ไม่จัดให้มีการประชุมประจำเดือน หรือประชุมใหญ่ประจำปี

ฯลฯ

การตรวจสอบการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีการบริหารจัดการภายใต้หลักการความรู้สึกเป็นเจ้าของ การพึ่งตนเอง หลักคุณธรรม และหลักการควบคุมกันเอง การตรวจสอบการดำเนินงานจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จหรือเข้มแข็งของกลุ่ม ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานกลุ่มมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม ควรมีการตรวจสอบการดำเนินงาน ดังนี้

1) สมาชิก ควรให้ความสนใจและติดตามความเคลื่อนไหวการดำเนินงานของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ หากพบความผิดปกติให้แจ้งคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนทราบ

2) คณะกรรมการ ควรมีการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานระหว่างคณะกรรมการด้วยกัน และคณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบจะต้องมีการตรวจสอบเอกสารหลักฐานทางการเงินอย่างน้อยปีละ 6 ครั้ง และรายงานผลให้ที่ประชุมสมาชิกทราบ หากพบความผิดปกติให้นำเข้าที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อหาทางป้องกันแก้ไข

3) เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ควรติดตาม สนับสนุนการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และร่วมตรวจสอบสถานะทางการเงินอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

4) ผู้ตรวจสอบภายนอก กลุ่มอาจแต่งตั้งหรือจ้างบุคคลที่มีความรู้ทางการเงิน การบัญชี มาตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่มอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ส่วนที่ 3

แนวทางการพัฒนา กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

การพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตไปสู่ความเข้มแข็ง กรมการพัฒนาชุมชนได้ใช้กรอบเกณฑ์ประเมินการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่ม ซึ่งเมื่อมีการประเมินผลตามเกณฑ์ชี้วัดแล้วมีประเด็นใดที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์หรือต้องปรับปรุงแก้ไข กลุ่มก็จะต้องนำมาวางแผนเพื่อพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น โดยมีแนวทางการพัฒนากลุ่ม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน

โครงสร้างและกระบวนการทำงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีความเข้มแข็งและเจริญก้าวหน้า ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตประสบผลสำเร็จ เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1.1 การได้มาของคณะกรรมการ

- 1) กำหนดให้มีคณะกรรมการมาจากการเลือกตั้งจากสมาชิก ไว้ในระเบียบกลุ่ม
- 2) จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแก่สมาชิกในเรื่องบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ
- 3) มีการประกาศรับสมัครให้สมาชิกเข้ามาเป็นคณะกรรมการ
- 4) จัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการกลุ่มตามวาระที่กำหนด

1.2 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบคณะกรรมการ

- 1) มีการทบทวนและให้ความรู้ในเรื่องบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ แก่คณะกรรมการ
- 2) มีการประชุมเพื่อทบทวนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการรวมทั้งการจัดแบ่งบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการให้ชัดเจน

3) ปรับปรุงโครงสร้างของคณะกรรมการกลุ่มให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความถนัดของคณะกรรมการแต่ละคน โดยการเปิดโอกาสให้กรรมการทุกคนเลือกดำรงตำแหน่งได้ตามความถนัดหรือตามความสามารถ

4) กำหนดให้กรรมการแต่ละคนสรุปผลการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ในการประชุมแต่ละครั้ง เพื่อให้คณะกรรมการสามารถตรวจสอบตนเองว่าได้ทำงานตามหน้าที่หรือไม่

5) มีการจัดศึกษาดูงานกลุ่มอื่นๆ ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการบริหารงานของคณะกรรมการ

6) เปิดโอกาสให้คณะกรรมการหมุนเวียนเข้าฝึกอบรม สัมมนาเรื่องบทบาทหน้าที่โดยให้ทุกฝ่ายได้มีโอกาสหมุนเวียนเข้าร่วมอย่างทั่วถึง

1.3 การประชุมคณะกรรมการ

- 1) กำหนดการประชุมของคณะกรรมการไว้ในระเบียบ/ข้อตกลงของกลุ่มให้ชัดเจน
- 2) มีการกำหนดแผนปฏิบัติการของคณะกรรมการโดยเผยแพร่ให้สมาชิกทราบ
- 3) กำหนดให้คณะกรรมการรายงานผลการดำเนินงานให้สมาชิกทราบในการประชุม

1.4 จำนวนสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1) คณะกรรมการกลุ่มประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของกลุ่ม เพื่อจูงใจให้ประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล สมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม

2) รมรงค์ประชาสัมพันธ์ผลงานของกลุ่มในวันสำคัญ หรือ เทศกาลสำคัญของชุมชน โดยใช้กลยุทธ์สมาชิกบอกต่อสมาชิก เพิ่มจำนวนสมาชิกให้มากขึ้น

1.5 การส่งเงินสัจจะสะสม

1) คณะกรรมการกลุ่มชี้แจงทำความเข้าใจกับสมาชิก เพื่อให้เห็นความจำเป็น/ความสำคัญของการส่งเงินสัจจะสะสมให้ตรงตามกำหนดเวลา

2) กำหนดมาตรการในการส่งเงินสัจจะสะสมของสมาชิกไว้ในระเบียบกลุ่ม และมีการดำเนินการตามมาตรการอย่างจริงจัง เช่น หากขาดส่งเงินสัจจะติดต่อกันเกิน 3 เดือน จะไม่มีสิทธิกู้ยืมเงินในปีนั้น

3) ประชาสัมพันธ์ย้ำเตือนการส่งสัจจะก่อนวันกำหนดส่ง 1-2 วัน เพื่อป้องกันสมาชิกลืมส่งเงินสัจจะสะสม

4) กลุ่มต้องกำหนดวัน เวลา สถานที่ เก็บเงินสัจจะสะสมให้ชัดเจน และควรจัดเก็บให้เสร็จภายใน 1 วัน

1.6 การส่งคืนเงินกู้

- 1) คณะกรรมการกลุ่มทำความเข้าใจในเรื่องความจำเป็น/ความสำคัญของการส่งคืนเงินกู้ให้ตรงเวลา
- 2) กำหนดมาตรการในการส่งคืนเงินกู้ไว้ในระเบียบกลุ่มและดำเนินการตามมาตรการ อย่างจริงจัง เช่น หากส่งเงินกู้ไม่ตรงตามกำหนด จะตัดสิทธิ์การรับสวัสดิการหรือวงเงินกู้ครั้งต่อไปลดลง เป็นต้น
- 3) กำหนดมาตรการเพื่อสร้างแรงจูงใจในการส่งคืนเงินกู้แก่สมาชิก เช่น ให้อ่างวัลแก่ผู้ส่งคืนเงินกู้ตรงตามเวลา เป็นต้น

1.7 การเพิ่มวงเงินสัจจะสะสมในแต่ละปี

- 1) จัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนในเรื่องสถานการณ์การออมในชุมชน และแนวทางส่งเสริมการออมในชุมชน หรือจัดกิจกรรมรณรงค์การออม
- 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมการออมโดยกำหนดแนวทางการส่งเสริม (Promotion) ให้กับสมาชิกที่เพิ่มวงเงินสัจจะ เช่น การได้ส่วนลดมากขึ้นเมื่อซื้อสินค้าในศูนย์สาธิตการตลาด การได้รับส่วนลดดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นต้น

1.8 ระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม

- 1) กลุ่มทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์/เป้าหมายของกลุ่มแก่สมาชิกก่อนการร่างระเบียบผ่านทางเวทีประชาคม
- 2) กลุ่มมีการร่างระเบียบโดยกำหนดเนื้อหาสาระให้ครอบคลุมเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกลุ่ม
- 3) มีการจัดทำระเบียบ ข้อบังคับกลุ่ม เป็นลายลักษณ์อักษรและเผยแพร่ให้สมาชิกทราบ
- 4) มีการทบทวน/ปรับปรุงระเบียบให้เป็นปัจจุบัน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

1.9 การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ

กลุ่มกำหนดมาตรการในการบังคับใช้ระเบียบโดยการกำหนดบทลงโทษและการให้รางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจ

1.10 ทะเบียนข้อมูลกลุ่ม ได้แก่ ทะเบียนสมาชิก ทะเบียนลูกหนี้ ทะเบียนครุภัณฑ์ ฯลฯ

- 1) กลุ่มกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดทำทะเบียนข้อมูลของกลุ่มให้ถูกต้องครบถ้วน และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ
- 2) กลุ่มมีการตรวจสอบทะเบียนข้อมูลอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

1.11 การประชุมใหญ่สามัญประจำปี

- 1) กลุ่มจัดให้มีการประชุมสามัญประจำปี และมีการรายงานผลการดำเนินงานของกลุ่มฯ ให้ที่ประชุมรับทราบ
- 2) กำหนดมาตรการจูงใจให้สมาชิกเข้าร่วมประชุม เช่น การจับฉลากของขวัญ การแจกรางวัล แก่สมาชิก เป็นต้น
- 3) มีการบันทึกการประชุมและให้สมาชิกลงลายมือชื่อไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

1.12 สถานที่ทำการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

- 1) กลุ่มอาจขอใช้สถานที่ส่วนรวมของชุมชนเป็นสถานที่ทำการกลุ่ม เช่น ศูนย์เรียนรู้ ชุมชน ศาลาเอนกประสงค์ ฯลฯ
- 2) กลุ่มมีการประสานกับ อบต. หรือภาคีการพัฒนาอื่น ๆ เพื่อจัดหาที่ดินหรือขอสนับสนุนงบประมาณสร้างที่ทำการกลุ่มที่ถาวร
- 3) กลุ่มพิจารณาจัดหาสถานที่หรือจัดสร้างที่ทำการกลุ่มเอง

1.13 การดำเนินธุรกิจของกลุ่ม

- 1) กลุ่มจัดให้มีการศึกษาดูงาน การดำเนินธุรกิจของกลุ่มอื่นๆ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับกลุ่มอื่นๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดแนวคิดในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม
- 2) คณะกรรมการศึกษารูปแบบ/แนวทางการทำธุรกิจของกลุ่ม ตลอดจนข้อดี ข้อเสีย หรือผลกระทบที่จะเกิดกับกลุ่มและสมาชิก
- 3) คณะกรรมการนำรูปแบบ/แนวทางธุรกิจกลุ่ม เข้าสู่ที่ประชุมเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ
- 4) กลุ่มมีการจัดทำแผนธุรกิจ และมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน
- 5) มีการดำเนินงานธุรกิจของกลุ่มตามแผนที่วางไว้อย่างรอบคอบ
- 6) มีการทบทวน ประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ
- 7) มีการนำกลยุทธ์การตลาดมาใช้ในการบริหารจัดการ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การเพิ่มคุณค่าผลิตภัณฑ์ การเพิ่มช่องทางการตลาด เป็นต้น
- 8) มีการพัฒนาต่อยอดธุรกิจของกลุ่ม ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มและสมาชิก

1.14 การเชื่อมโยงเงินทุนทรัพยากรกับกลุ่ม/องค์กรอื่นๆ

- 1) กลุ่มจัดส่งผู้แทนเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกครั้งที่มีการจัดเวทีตามที่ต่างๆ
- 2) กลุ่มเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ระดับต่าง ๆ และสมาชิกเครือข่ายกองทุนชุมชน

2. ด้านการบริหารเงินทุนและทรัพยากร

การบริหารเงินทุนและทรัพยากร เป็นกิจกรรมหลักของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่จะต้องบริหารจัดการเงินทุนและทรัพยากรให้มีผลกำไรและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มและสมาชิก ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

2.1 การจัดทำเอกสารทะเบียน บัญชี และหลักฐานทางการเงิน

- 1) เพิ่มทักษะในการจัดทำเอกสารทะเบียน บัญชีและหลักฐานทางการเงินแก่ผู้รับผิดชอบให้มีความรู้ความชำนาญ เช่น ส่งเข้าอบรมตามที่หน่วยงานจัดขึ้น
- 2) กำหนดให้มีการจัดทำเอกสารทะเบียน บัญชี หลักฐานการเงิน ให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ
- 3) กำหนดให้มีการตรวจสอบเอกสาร/หลักฐานการเงินอย่างสม่ำเสมอ ตามวาระที่กำหนด

2.2 การเก็บรักษาเงิน

- 1) สร้างความเข้าใจที่ชัดเจนแก่สมาชิกถึงความจำเป็น/ประโยชน์ที่จะได้รับจากการนำเงินของกลุ่มเข้าฝากในสถาบันการเงิน
- 2) กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องการนำเงินของกลุ่มเข้าฝากสถาบันการเงินต่างๆ ไว้ในระเบียบของกลุ่มและกำกับดูแลให้ผู้รับผิดชอบถือปฏิบัติทุกครั้ง
- 3) ประสานเจ้าหน้าที่สถาบันการเงินในพื้นที่ให้ช่วยอำนวยความสะดวก ในการนำฝากเงิน เช่น ส่งเจ้าหน้าที่มารับฝากถึงสถานที่ตั้งกลุ่มในวันส่งเงินสัจจะ เป็นต้น

2.3 การรายงานสถานะทางการเงิน

- 1) กำหนดเรื่องการตรวจสอบบัญชี/หลักฐานการเงินของกลุ่มไว้ในระเบียบกลุ่ม โดยกำหนดให้มีการตรวจสอบอย่างน้อยปีละ 6 ครั้ง
- 2) กำหนดแผนการตรวจสอบ และดำเนินการตรวจสอบตามแผนที่กำหนดไว้และเชิญเจ้าหน้าที่เข้าร่วมตรวจสอบ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
- 3) มีการจัดทำผลการตรวจสอบและหลักฐานการตรวจสอบเพื่อรายงานให้คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกได้ทราบถึงฐานะทางการเงินของกลุ่มในที่ประชุม

2.4 การตรวจสอบบัญชี/หลักฐานทางการเงิน

- 1) มีการรายงานสถานะทางการเงินของกลุ่มในที่ประชุมสมาชิกทุกครั้ง
- 2) ติดประกาศเอกสารรายงานสถานะทางการเงินไว้ ณ ที่ทำการกลุ่ม รวมทั้งการ รายงานผ่านสื่อต่าง ๆ ในชุมชน เช่น หอกระจายข่าว
- 3) รายงานสถานะทางการเงินให้อำเภอทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3. ด้านการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กร

การพัฒนาขีดความสามารถของกลุ่มจะต้องมีการพัฒนาทั้งคณะกรรมการและสมาชิก เพื่อให้มีความรู้ในการบริหารจัดการ และมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานกลุ่ม มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

3.1 เข้ารับการฝึกอบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน เกี่ยวกับการบริหารจัดการ เช่น การจัดทำแผนธุรกิจ แนวทางการพัฒนากลุ่ม การทำธุรกิจกลุ่ม เป็นต้น

3.2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม/กองทุนอื่นๆ หรือเครือข่ายอื่นๆ

3.3 จัดฝึกอบรม/ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพแก่สมาชิก

3.4 จัดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพ และส่งเสริมอาชีพเสริมแก่สมาชิก

3.5 ส่งเสริมคณะกรรมการและสมาชิกดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ส่งเสริมการออม ส่งเสริมจัดทำบัญชีครัวเรือน จัดกิจกรรมเพื่อให้ลด ละ เลิก อบายมุข เป็นต้น

1. ด้านผลประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน

4.1 การจัดสรรผลกำไรของกลุ่ม

- 1) มีการกำหนดการจัดสรรผลกำไรไว้ในระเบียบกลุ่ม และมีการจัดสรรตามที่กำหนด
- 2) แจกจ่ายจัดสรรผลกำไร ในที่ประชุมให้สมาชิกทราบอย่างเปิดเผยและทั่วถึง

4.2 การจัดสวัสดิการแก่สมาชิกและชุมชน

1) กำหนดการจัดสวัสดิการไว้ในระเบียบของกลุ่มอย่างชัดเจนและจัดสรรตามที่กำหนด

2) กลุ่มจัดกิจกรรมการให้สวัสดิการแก่สมาชิกกลุ่มอย่างเสมอภาค เป็นธรรม

3) ควรจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมอย่างน้อย 3 อย่าง เช่น ชดเชยค่ารักษาพยาบาล สงเคราะห์ผู้สูงอายุ/ผู้ด้อยโอกาส ฌาปนกิจศพ ทุนการศึกษา สาธารณะประโยชน์ เป็นต้น

4) ประสานหน่วยงาน องค์กรพัฒนา เพื่อขอสนับสนุนเงินในการจัดสวัสดิการ เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

ส่วนที่ 4

แนวทางปฏิบัติ กรณีเกิดความเสียหาย

กรณีเกิดความเสียหาย

เนื่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมาได้มีการร้องเรียน และรายงานความเสียหายที่เกิดขึ้นกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ่อยครั้ง โดยส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกิดจากการบริหารจัดการของคณะกรรมการกลุ่ม ซึ่งกระทำผิดหน้าที่โดยทุจริต ยักยอกเงินสัจจะสะสมของสมาชิก หรือ ฉ้อโกงเงินสัจจะสะสมของสมาชิก ทำให้สมาชิกกลุ่มได้รับความเสียหาย ซึ่งถือเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา สามารถเรียกร้องทรัพย์อันเกิดจากความเสียหายคืนได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และสามารถฟ้องร้องเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาได้ โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- กรณีความผิดฐานยักยอกทรัพย์ ถือเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 352 วรรคแรก ซึ่งกฎหมายได้วางหลักในเรื่องการยักยอกไว้ว่า ผู้ใดครอบครองทรัพย์ซึ่งเป็นของ ผู้อื่น หรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย แล้วเบียดบังเอาทรัพย์นั้นไปเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดฐานยักยอก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- คณะกรรมการกลุ่มที่กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นการกระทำความผิดฐานยักยอกทรัพย์ เพราะ เงินสัจจะสะสมโดยปกติจะอยู่ในความดูแลของคณะกรรมการ หากกลุ่มไม่มีระบบการตรวจสอบที่เข้มงวด และรัดกุม จะทำให้กรรมการสามารถเบียดบังเอาเงินไปเป็นของตนได้ง่าย สำหรับความผิดในฐานยักยอกทรัพย์นี้เป็นความผิดอันยอมความได้ แม้ว่าคดีได้ยื่นฟ้องต่อศาลแล้วก็ตาม ก็สามารถถอนฟ้องหรือยอมความในเวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดก็ได้ (ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 วรรคสอง)

- กรณีความผิดฐานกระทำผิดหน้าที่โดยทุจริต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 353 วรรคแรก ไว้วางหลักในฐานความผิดนี้ไว้ว่า ผู้ใดได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่น หรือทรัพย์สินซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริตจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยความผิดฐานนี้เป็นความผิดอันยอมความได้
- กรณีความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ถือเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา เช่นกัน แต่เป็นความผิดที่ไม่สามารถยอมความกันได้ ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 343 วรรคแรก ได้วางหลักไว้ว่า ผู้ใดกระทำโดยทุจริต หลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

แนวทางการแก้ไขเบื้องต้น

1. คณะกรรมการกลุ่มหรือผู้เสียหาย ทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อร้องขอให้พัฒนากรเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหา
2. พัฒนาการจัดประชุมคณะกรรมการและสมาชิกทั้งหมด เพื่อเจรจาไกล่เกลี่ย ตรวจสอบ ข้อเท็จจริง สร้างความเข้าใจ สร้างความสามัคคี และหาข้อยุติ เพื่อแก้ไขและลดปัญหาความขัดแย้งร่วมกัน
3. พัฒนาการรายงานการแก้ไขปัญหาให้พัฒนากรอำเภอทราบเป็นระยะ ๆ จนกว่าเรื่องจะได้ข้อยุติ
4. ให้พัฒนากรอำเภอรายงานให้นายอำเภอ พัฒนาการจังหวัด และกรมการพัฒนาชุมชนตามลำดับ

กรณีการสอบสวน

1. พัฒนาการอำเภอเสนอคำสั่งให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง
2. ให้คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยตรวจสอบข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐานทั้งจากผู้ร้องเรียนและผู้ถูกร้องเรียน
3. ให้ตรวจสอบ สอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการบริหารงานจากคณะกรรมการบริหารกลุ่มและ สอบข้อเท็จจริงจากสมาชิกด้วย
4. ตรวจสอบเอกสารหลักฐานการเงินทั้งหมดเพื่อประกอบการพิจารณา ให้คณะกรรมการรายงาน ผลการสอบข้อเท็จจริงให้นายอำเภอทราบ อำเภอรายงานให้จังหวัดและกรมการพัฒนาชุมชนทราบ ตามลำดับจนกว่าคดีจะถึงที่สุด

กรณีดำเนินคดีทางกฎหมาย (อาญา)

1. สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่เป็นผู้เสียหายและคณะกรรมการดำเนินการจัดประชุม เพื่อลงมติมอบอำนาจให้กรรมการหรือสมาชิกคนใดคนหนึ่ง เป็นผู้มีอำนาจในการดำเนินคดีตามกฎหมาย โดยจะต้องจัดทำเป็นหนังสือมอบอำนาจ และมีรายงานประชุมเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งมีลายมือชื่อของสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมด้วย
2. ให้ผู้แทนของกลุ่มที่ได้รับมอบอำนาจ เข้าแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ณ สถานี ตำรวจภูธรในอำเภอท้องที่เกิดความเสียหาย ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนนั้น (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18 วรรคแรก)
3. ความผิดฐานยกยอก เป็นความผิดอันยอมความได้ ต้องแจ้งความร้องทุกข์ภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด หากไม่แจ้งความร้องทุกข์ภายใน 3 เดือนคดีจะขาดอายุ ความไม่สามารถฟ้องร้องดำเนินคดีทางกฎหมายได้ (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96) แต่ถ้าแจ้งความร้องทุกข์แล้ว อายุความจะขยายออกไปเป็น 10 ปี (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรคแรก (3))

4. คดียกยกทรัพย์สิน สามารถถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องและยอมความกันได้ ไม่ว่าจะอยู่ในระหว่างการดำเนินคดี ในชั้นการสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาในชั้นศาล ทั้ง 3 ศาล ไม่ว่าจะเป็ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา ผู้เสียหายสามารถถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องและยอมความกันในเวลาใดก็ได้ก่อนคดีถึงที่สุด โดยสิทธิการฟ้องคดีต่อศาลย่อมระงับไป ผู้เสียหายไม่สามารถฟ้องคดีต่อศาลได้อีก (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39)

5. ความเสียหายที่เกิดขึ้น ถ้าอยู่ระหว่างแจ้งความร้องทุกข์สามารถเจรจาตกลงประนีประนอมยอมความกันได้ การประนีประนอมยอมความกฎหมายไม่ได้บังคับว่าจะต้องทำเป็นหนังสือ แต่เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้กระทำผิดไม่ยอมชดใช้เงินคืน หรือคืนเงินไม่ครบตามจำนวนที่เสียหาย ควรทำเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ การทำสัญญาประนีประนอมยอมความนี้ จะผูกพันผู้กระทำผิดกรณีไม่ยอมชดใช้ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญา สามารถฟ้องร้องดำเนินคดีได้ แต่ถ้าอยู่ระหว่างการดำเนินคดีในชั้นศาล ให้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันต่อหน้าศาลเพื่อให้ศาลรับรู้ด้วย เพราะถ้าผู้กระทำผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสัญญา สามารถใช้บังคับได้ทันที โดยไม่ต้องฟ้องร้องต่อศาลอีก

6. การฟ้องคดีอาญาต่อศาล บุคคลที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาล ได้แก่ (1) พนักงานอัยการ (2) ผู้เสียหาย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28) ในกรณีที่ผู้เสียหายไม่ดำเนินคดีเองจะต้องให้ทนายความว่าความและดำเนินกระบวนการพิจารณาแทนก็ได้ กรณีที่ผู้เสียหายมอบอำนาจให้ผู้แทนดำเนินคดีแทนนั้นจะว่าความอย่างไรก็ได้ แต่มีอำนาจตั้งทนายความเพื่อดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีได้ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 60 มาใช้โดยอนุโลม)

การฟ้องคดีต่อศาล ผู้เสียหายไม่ควรฟ้องร้องต่อศาลเอง เพราะทำให้ต้องเสียเงินในการว่าจ้างทนายอีก ควรแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน แล้วพนักงานสอบสวนจะส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ ส่งฟ้องศาล เพื่อดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีต่อไปเอง ในฐานะความผิดยกยก หรือฉ้อโกง ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกร้อยทรัพย์สินที่สูญหายไปเนื่องจากการกระทำผิดคืนได้ เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาล ให้ผู้เสียหายขอให้พนักงานอัยการเรียกร้อยทรัพย์สินแทนผู้เสียหายด้วยเลย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43) ซึ่งผู้เสียหายจะได้ไม่ต้องฟ้องร้องเป็นคดีแพ่งอีก

กรณีดำเนินคดีทางกฎหมาย (คดีแพ่ง)

เนื่องจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมิได้เป็นนิติบุคคล กรณีความเสียหายที่เกิดจากสมาชิกไม่ยอมชำระคืนเงินกู้ การฟ้องร้องเพื่อบังคับให้สมาชิกที่ผิดนัดชำระหนี้ไม่คืนเงินที่กู้ยืมไปคืนแก่กลุ่มถือเป็นคดีแพ่ง กลุ่มมีอำนาจในการเสนอคดีของตนต่อศาลส่วนแพ่งที่มีเขตอำนาจได้ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55) โดยให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดำเนินการ ดังนี้

1. ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเรียกประชุมคณะกรรมการบริหารกลุ่มเพื่อลงมติมอบอำนาจให้ประธานกลุ่มหรือกรรมการคนใดคนหนึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการดำเนินคดีตามกฎหมาย โดยจะต้องทำเป็นหนังสือมอบอำนาจและมีรายงานการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งมีลายมือชื่อของคณะกรรมการที่เข้าร่วมประชุมด้วย
2. ให้ผู้แทนของกลุ่มที่ได้รับมอบอำนาจ จัดหาทนายให้ว่าความและดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีแทนหรือถ้าเป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่เคยได้รับเงินอุดหนุนจากกรมการพัฒนาชุมชน สามารถขอให้พนักงานอัยการว่าความและดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีแทนก็ได้ (ถ้าให้ทนายว่าความต้องเสียค่าจ้างทนาย แต่ถ้าให้พนักงานอัยการว่าความจะต้องเสียค่าธรรมเนียม)
3. สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ผิดนัดชำระหนี้ ที่ต้องชำระเพื่อผ่อนทุนคืนเป็นงวด ๆ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 204 ประกอบมาตรา 199/33(2) มีอายุความ 5 ปี นับแต่วันผิดนัดและเรียกดอกเบี้ยได้ร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันผิดนัดจนกว่าจะชำระหนี้ที่ค้างชำระเสร็จสิ้น (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224)
4. สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ผิดนัดชำระหนี้ กรณีที่เป็นสัญญาชำระหนี้ทั้งหมดพร้อมดอกเบี้ยในคราวเดียวกัน มีอายุความ 10 ปี นับแต่วันถึงกำหนดชำระหนี้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30

กรณีศึกษาเกี่ยวกับความเสียหาย/การดำเนินคดี

1. การทุจริตของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ความเป็นมาของกลุ่ม

- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบล.....จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2521 ปัจจุบันมีสมาชิก 436 คน มีเงินสะสมจะสะสม 2,498,936 บาท
- มีผลงานดีเด่น ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับจังหวัดปี พ.ศ.2531 และได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ระดับเขตเมื่อปี พ.ศ.2536
- มีคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เป็นผู้บริหารงาน 4 ฝ่าย

สาเหตุของปัญหา

1. ประธานกลุ่มฯ คนเดิม (ก้านัน...) ขอลาออก โดยที่ก้านันคนปัจจุบันได้รับเลือกเป็นประธานกลุ่มคนต่อมา จึงขอให้มีการตรวจสอบบัญชีให้เรียบร้อยก่อนจึงจะรับมอบงาน และพบว่ามียอดเงินหายไปจำนวนหนึ่ง จึงแจ้งให้ประธานคนเดิมทราบ พร้อมได้ทำหนังสือร้องเรียนไปยัง ศพช.เขต และจังหวัด
2. จากการตรวจสอบหลักฐานการจัดทำบัญชี มีข้อมูลว่ามีการยกยอดเงินของกลุ่ม จำนวน 993,311 บาท เกิดจากการกระทำของนาย ก. เนื่องจากเป็นผู้รับผิดชอบการรับชำระหนี้ของสมาชิก และเป็นผู้จัดทำบัญชีทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว (ได้จัดทำข้อมูลเท็จขึ้น)
3. การบริหารงานมีคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ จำนวน 4 ฝ่าย แต่ปฏิบัติงานจริงมีเพียงคณะกรรมการอำนวยการ โดยเหรียญจะสรุปยอดเงินสะสมที่รับมาทั้งหมดพร้อมเงินให้กับเลขานุการไปจัดทำบัญชี สำหรับยอดการชำระหนี้/ดอกเบี้ยและการจ่ายเงินกู้ เลขานุการจะเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งสิ้น
4. การดำเนินงานที่ผ่านมาไม่มีการตรวจสอบแต่ประการใด เนื่องจาก “มีความไว้วางใจ” ประกอบกับสมาชิกได้รับเงินปันผลในอัตราสูงมาโดยตลอด
5. การดำเนินงานของกลุ่มฯ ไม่เป็นไปตามแนวทางที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนดไว้
6. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และขาดความสนใจในการติดตามผลการดำเนินงาน

ปัญหาของการบริหารจัดการ

1. การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ยังไม่เป็นไปตามหลักการและวิธีการดำเนินงานที่กำหนดไว้ กล่าวคือ จะต้องมีความกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เป็นผู้บริหารงาน จำนวน 4 คณะ **ซึ่งคณะกรรมการฝ่าย ๆ ไม่ได้ดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้** แต่มอบความไว้วางใจให้เลขานุการซึ่งไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี เป็นผู้ดำเนินงานแทนทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว โดยที่คณะกรรมการไม่มีการตรวจสอบแต่ประการใดเป็นระยะเวลาเกือบ 3 ปี
2. การดำเนินงานของกลุ่ม ไม่มีระเบียบหรือข้อบังคับของกลุ่มที่เป็นลายลักษณ์อักษรแต่มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้กว้าง ๆ ทำให้ผู้ที่ต้องมาทำหน้าที่คณะกรรมการ ไม่สามารถร่วมปฏิบัติงานตามบทบาทที่กำหนดได้ ดังนั้น ความรับผิดชอบด้านการเงินและบัญชีของกลุ่ม จึงตกอยู่กับเลขานุการกลุ่มแต่เพียงผู้เดียว

ข้อสังเกตของการดำเนินงานที่ผ่านมา

1. เงื่อนไขการลงชื่อผู้มีอำนาจลงเงินที่ฝากไว้กับสหกรณ์การเกษตรจะต้องมีคณะกรรมการ 2 ใน 3 จะต้องลงนามร่วมกันจึงจะสามารถถอนเงินของกลุ่มได้ ต่อมาประธานกลุ่ม และมีตำแหน่งเป็นประธานเงินกู้ด้วย ได้ไปแจ้งต่อสหกรณ์การเกษตรว่าขอเป็นผู้มีอำนาจลงนามถอนเงินเพียงคนเดียว โดยให้เหตุผลว่าผู้มีอำนาจลงนามอีก 2 คน ได้ลาออกไปแล้ว
2. เงินกู้ที่สมาชิกกู้ยืมไป เมื่อมีการชำระคืนพร้อมดอกเบี้ย คณะกรรมการฯ **ไม่เคยนำเงินจำนวนดังกล่าวไปฝากยังสหกรณ์การเกษตร** ตามที่ได้เปิดบัญชีเงินฝากไว้
3. คณะกรรมการบริหารงาน มีจำนวน 4 ฝ่าย **แต่มีการปฏิบัติงานจริงมีเพียงคณะกรรมการอำนวยการ** (คณะกรรมการฝ่าย ๆ จะเป็นบุคคลคนเดียวกัน) และไม่ได้ดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้
4. มอบให้เลขานุการซึ่งไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี เป็นผู้รับผิดชอบการจัดทำบัญชี และการเงินทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว และจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานกลุ่มฯ
5. คณะกรรมการตรวจสอบไม่ได้ดำเนินการตรวจสอบแต่ประการใด เป็นเวลานานกว่า 3 ปี ซึ่งอาจเนื่องมาจาก “ความไว้วางใจกัน”
6. การจัดทำบัญชีเมื่อสิ้นปี จะมีข้อมูลตัวเลขไม่ถูกต้อง
7. กลุ่มฯ ดำเนินการโดยไม่มีระเบียบหรือข้อบังคับของกลุ่มฯ ที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีเพียงคณะกรรมการฯ กำหนดไว้เพียงกว้าง ๆ เท่านั้น
8. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไม่ได้ติดตาม ให้คำแนะนำ อย่างต่อเนื่อง

การดำเนินการทางกฎหมาย

1. แจ้งความดำเนินคดีทางกฎหมายกับคณะกรรมการฯ ชุดเดิมและดำเนินการสอบสวน/หลักฐาน
2. ศาลนัดสอบสวนและซักค้านพยานโจทก์ ตั้งแต่ปี 2539 – 2540
3. ศาลจังหวัด ได้พิพากษาคดีและตัดสิน เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2540 พิพากษาว่า จำเลยที่ 2 มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 353 ฐานกระทำความผิดต่อหน้าที่ของตนโดยทุจริต ให้จำคุก 1 ปี 6 เดือน และให้คืนเงินจำนวน 321,368 บาท

ที่มาของข้อมูล : กองพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม กรมการพัฒนาชุมชน ปี พ.ศ. 2541

2. กรณี เหมรัญญิกทุจริตเงินกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ความเป็นมาของกลุ่ม

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.... จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2528 โดยการส่งเสริมของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน
2. มีการคัดเลือกคณะกรรมการฯ ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งและไม่มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการจนถึงปัจจุบัน

สาเหตุของปัญหา

1. ชาวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ คอลัมน์หน้า 12 กรณีชาวบ้านที่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน....ได้ร้องเรียนว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน....มีสมาชิก 250 คน มีเงินกว่า 1 ล้านบาท ล่าสุดได้ตรวจสอบบัญชีเงินฝากของกลุ่ม พบว่า มีเงินในบัญชีเหลือเพียง 2 พันกว่าบาทเท่านั้น คาดว่าถูกคณะกรรมการบริหารบางคน โกงเงินไป
2. ในช่วงเวลาที่จะต้องจ่ายเงินปันผล/เฉลี่ยคืนให้กับสมาชิกปรากฏว่า เหมรัญญิกของกลุ่ม (นาง จ.) ได้หายตัวไปจากหมู่บ้านพร้อมเงินที่จะจ่ายปันผล จำนวน 44,000 บาท
3. มีการแต่งตั้งผู้แทนสมาชิกขึ้นตรวจสอบบัญชี ผลปรากฏว่า ณ เดือนธันวาคม 2545 มีเงินสัจจะสะสมและเงินออมพิเศษ จำนวนเงิน 1,836,890 บาท ลูกหนี้ค้างชำระ 607,000 บาท เงินฝากธนาคาร 2,387 บาท เงินสัจจะสะสมประจำเดือนมกราคม เป็นเงิน 35,268 บาท ดังนั้น มียอดเงินสูญหาย จำนวน 1,262,771 บาท ไม่รวมยอดกำไรที่คิดว่าจะได้รับจากการดำเนินงานปี 2545 ประมาณ 100,000 บาท

ปัญหาของการบริหารจัดการ

1. คณะกรรมการฯ ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งไม่มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการฯ จนถึงปัจจุบัน
2. คณะกรรมการทั้ง 4 ฝ่าย ไม่ได้ทำตามบทบาทหน้าที่
3. การดำเนินงานไม่ได้ดำเนินการตามแนวทางที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด

การดำเนินการทางกฎหมาย

1. ดำเนินการทางกฎหมายกับคณะกรรมการฯ ชุดเดิม เป็นรายบุคคล
2. แต่งตั้งผู้แทนสมาชิกดำเนินการแจ้งความร้องทุกข์และดำเนินการทางกฎหมายกับนาง จ. เจริญญิกของกลุ่ม
3. หลังจากเกิดเหตุการณ์แล้ว กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้ประชุมหารือโดยผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะประธานกลุ่ม ยินยอมลาออกจากตำแหน่ง และขอใช้เงิน 300,000 บาท ส่วนที่เหลือให้คณะกรรมการกลุ่มฯ ช่วยกันรับผิดชอบ

ที่มาของข้อมูล : สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ส่วนส่งเสริมและพัฒนาทุน

3. กรณี เลขาธิการยกยอกเงินกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ความเป็นมาของกลุ่ม

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....จังหวัด..... ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2542 กำหนดส่งเงิน สัจจะทุกวันที่ 1 ถึง วันที่ 5 ของทุกเดือน

สาเหตุของปัญหา

1. เจริญญิกของกลุ่ม ไม่มีความรู้ด้านการจัดทำบัญชี
2. เลขาธิการมีความสามารถในการจัดทำบัญชี มีอัธยาศัยดี ชอบช่วยเหลือสังคม มีฐานะดี จึงได้รับความไว้วางใจจากกลุ่มให้ช่วยเจริญญิกทำหน้าที่จัดทำบัญชีของกลุ่ม
3. กลุ่มไม่เคยมีการตรวจสอบบัญชีของกลุ่มเลย
4. เลขาธิการ เก็บเงินจากสมาชิกแล้วไม่นำเงินฝากธนาคารแต่เพียงเอาไปใช้ประโยชน์

ส่วนตน

สาเหตุของปัญหา

1. เมื่อกรรมการรับเงินสัจจะ และรับชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกแล้ว จะลงลายมือชื่อกำกับไว้ และบันทึกลงในสมุดคัมเงินของกลุ่มด้วย แต่ไม่ได้ออกใบเสร็จรับเงิน
2. การถอนเงินจากธนาคาร ผู้มีอำนาจถอนเงินคือ ประธานกรรมการ รองประธาน และ เภรัณญิก โดยจะต้องลงลายมือชื่อถอนเงิน 2 ใน 3 แต่ทางปฏิบัติปรากฏว่าผู้มีอำนาจในการถอนเงิน จะลงลายมือชื่อโดยไม่กรอกจำนวนเงินและวันที่ แล้วมอบฉันทะให้เลขานุการ(จำเลย) ไปถอนเงินเพียงคนเดียว
3. เลขานุการ(จำเลย) ไม่มีการจัดทำบัญชีงบดุล โดยอ้างว่างานยุ่ง
4. ในการประชุมใหญ่ เลขานุการจะชี้แจงด้วยวาจา ว่ามีจำนวนสมาชิก เงินออม เงินกู้ และ กำไร เป็นจำนวนเท่าใด และจ่ายเงินปันผลโดยไม่มีเอกสารมาแสดง แต่กรรมการและสมาชิกไม่ตั้งใจ เชื่อตามคำชี้แจงของเลขานุการ

ปัญหาการบริหารจัดการ

1. ไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม เกี่ยวกับการนำเงินฝากธนาคาร การถอนเงิน จากธนาคาร การจัดทำบัญชี
2. การจัดทำบัญชีไม่เป็นระบบ และไม่มีระบบการตรวจสอบจากคณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบ
3. การเบิกจ่ายเงินจากธนาคารไม่รัดกุม ไม่รอบคอบ โดยไม่กรอกวันที่ และจำนวนตัวเลข ที่มอบฉันทะให้เบิก

การดำเนินการทางกฎหมาย

1. สมาชิกมอบอำนาจให้สมาชิกด้วยกันเป็นโจทก์ยื่นฟ้อง โดยสมาชิกไม่ได้มอบอำนาจ ให้ประธานเพราะเห็นว่าประธานเป็นญาติกับจำเลย
2. ระหว่างการพิจารณา คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเข้ายื่นชื่อ ขอเป็นโจทก์ร่วม และศาลอนุญาตให้คณะกรรมการเป็นโจทก์ร่วม
3. พัฒนาการอำเภอและพัฒนากร ถูกเรียกให้เป็นพยาน
4. ศาลพิพากษาจำเลยมีความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 352 วรรคแรก **ฐานยกยอกทรัพย์** เป็นความผิดหลายกรรม (ผู้เสียหายหลายคน) หลายกระทง ลงโทษจำคุก กระทง ละ 6 เดือน รวม 37 กระทง เป็น จำคุก 18 ปี 6 เดือน แต่ลงโทษจำคุกเพียง 10 ปี และให้ชดใช้เงินคืน แก่ผู้เสียหายเป็นเงิน 1,067,046 บาท

ที่มาของข้อมูล : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด..... ปี พ.ศ. 2552

บรรณานุกรม

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. คู่มือการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต.

กรุงเทพมหานคร: ลีโอบแลนเซ็ท, 2552

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. องค์กรความรู้ : การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

(สำหรับเจ้าหน้าที่) กรุงเทพมหานคร : 2554

ประสิทธิ์ สุวรรณประสม คู่มือการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต. นราธิวาส, 2554

ภาคผนวก

(ตัวอย่างระเบียบข้อบังคับกลุ่ม)

ระเบียบข้อบังคับ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....

หมู่ที่ ..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

*****

หมวดที่ 1

ข้อความทั่วไป

- ข้อ 1** กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตนี้ชื่อว่า “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....”
- ข้อ 2** ที่ทำการกลุ่ม ตั้งอยู่เลขที่ ..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
- ข้อ 3** วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม
- 3.1 เพื่อส่งเสริมและฝึกนิสัยการประหยัดและอดออมของประชาชน
  - 3.2 เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับการประกอบอาชีพ หรือมีความเดือดร้อน จำเป็น เร่งด่วน
  - 3.3 เพื่อจัดสวัสดิการแก่สมาชิกและชุมชน
  - 3.4 เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน
  - 3.5 เพื่อให้คนมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันสร้างความรัก ความสามัคคี ในชุมชน
  - 3.6 เพื่อส่งเสริมการพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม และพัฒนาเศรษฐกิจ ใช้เงินเป็นเครื่องมือพัฒนา โดยใช้หลักคุณธรรม 5 ประการ ดังนี้
- 1) ความซื่อสัตย์
  - 2) ความเสียสละเพื่อส่วนรวม
  - 3) ความรับผิดชอบร่วมกัน
  - 4) ความเห็นอกเห็นใจต่อกัน
  - 5) ความไว้วางใจกัน
- ข้อ 4** การปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยการส่งเสริมการพัฒนาคน สังคมและเศรษฐกิจชุมชน และให้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย ไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ และขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม

หมวดที่ 2

ว่าด้วยสมาชิกภาพ

ข้อ 5 สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มี 3 ประเภท คือ

1. สมาชิกสามัญ หมายถึง บุคคลทุกเพศทุกวัยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือตำบล ที่สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มตามระเบียบข้อบังคับกลุ่ม
2. สมาชิกวิสามัญ หมายถึง กลุ่ม/องค์กรในหมู่บ้าน ตำบล ที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ด้านการพัฒนาอาชีพ สวัสดิการ สาธารณะประโยชน์ เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี เป็นต้น
3. สมาชิกกิตติมศักดิ์ หมายถึง คหบดี พระภิกษุ ข้าราชการ ผู้นำชุมชน ที่ต้องการออมเงินไว้เพื่อเป็นทุนให้แก่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยไม่มีวัตถุประสงค์ด้านเงินกู้

ข้อ 6 การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ผู้สมัครต้องกรอกใบสมัครตามแบบที่กำหนดไว้ และต้องปฏิบัติ ดังนี้

1. ต้องชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า เป็นเงิน .....บาท/คน และไม่สามารถเรียกคืนได้
2. การรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิก กรรมการบริหารเป็นผู้อนุมัติให้ความเห็นชอบ
3. การเปิดรับสมัครสมาชิกใหม่ จะดำเนินการปีละ 1 ครั้ง ในวันที่ .....
4. ต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม โดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น

ข้อ 7 การพ้นจากสมาชิกภาพ

- 7.1 ขาดส่งเงินสัจจะสะสมติดต่อกันเป็นเวลา ..... เดือน
- 7.2 ไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่มและคณะกรรมการบริหารกลุ่มมีมติเสียงข้างมาก

ให้พ้นจากสมาชิกกลุ่ม

- 7.3 ลาออก และได้รับอนุญาตให้ลาออกได้
- 7.4 ตาย
- 7.5 ขาดคุณธรรม 5 ประการ และสมาชิกกลุ่มเสียงข้างมากให้พ้นจากสมาชิก
- 7.6 สมาชิกที่พ้นจากสมาชิกภาพ ตามข้อ 7.1 และ 7.3 หากประสงค์จะเป็นสมาชิกใหม่ ต้อง

พ้นกำหนด 1 ปี นับถัดจากวันที่พ้นจากสมาชิกกลุ่ม ส่วนสมาชิกที่พ้นจากสมาชิกภาพ ตามข้อ 7.2 ข้อ 7.5 ต้องพ้นกำหนด 2 ปี นับถัดจากวันที่พ้นจากสมาชิกภาพ

ข้อ 8 ผู้สมัครจะต้องตั้งผู้รับโอนผลประโยชน์ตามแบบที่กลุ่มกำหนด ในวันที่ยื่นใบสมัคร โดยคณะกรรมการจะพิจารณาจ่ายผลประโยชน์ให้แล้วเสร็จภายใน ..... วัน นับแต่วันพ้นสภาพสมาชิก

ข้อ 9 สมาชิกทุกคนมีสมุดเงินฝาก คนละ 1 เล่ม ถ้าทำสมุดหายหรือชำรุด ต้องเสียค่าปรับเพื่อทำสมุดเงินฝากเล่มใหม่ เล่มละ..... บาท

ข้อ 10 สมาชิกผู้ใดลาออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จะต้องชำระหนี้สินที่ผูกพันที่มีต่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ให้แล้วเสร็จสิ้นเสียก่อน และในกรณีจะกลับเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ต้องรอเวลาอีก 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฝ่ายอำนวยการให้ลาออก โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบฯ เช่นเดียวกับสมาชิกใหม่ทุกประการ

ข้อ 11 หน้าที่ของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีดังนี้

1. ส่งเงินสัจจะสะสมเป็นประจำทุกเดือน
2. ส่งคืนเงินกู้ตามกำหนด
3. เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม
4. เข้าร่วมประชุมสามัญประจำปี
5. มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม
6. ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ดีแก่กลุ่ม
7. กำกับ ตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่ม
8. ทำหน้าที่สนับสนุนระหว่างสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม
9. ทำหน้าที่ค้าประกันเงินกู้ให้กับสมาชิกในกลุ่มของตน
10. ทำหน้าที่ร่วมกำหนดระเบียบข้อบังคับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและปฏิบัติตาม
11. ทำหน้าที่ร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีและการประชุมที่คณะกรรมการกำหนด

หมวดที่ 3

คณะกรรมการ

ข้อ 12 ให้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เลือกตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มี 4 ฝ่าย ดังนี้

1) คณะกรรมการอำนวยการ จำนวน.....คน มีหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้มีประสิทธิภาพ เป็นที่พึงพอใจของสมาชิก พิจารณารับสมาชิก พิจารณาเรื่องการสะสมเงินหรือรับฝากเงิน กำหนดการประชุมใหญ่ การจัดทำบัญชี งบดุลและรายงานผลการดำเนินงาน เสนอต่อที่ประชุม จัดสรรผลกำไร ตลอดเป็นตัวแทนของกลุ่มในการประสานงาน และติดต่อกับองค์กรภายนอก

2) **คณะกรรมการเงินกู้** จำนวน.....คน ทำหน้าที่พิจารณาคำร้องขอกู้ของสมาชิก สอดส่องดูแล ติดตามความเคลื่อนไหวการใช้เงินกู้ของสมาชิก เร่งรัดหนี้สิน รวมทั้งเยี่ยมเยียนและช่วยเหลือสมาชิกที่มีปัญหาไม่สามารถชำระเงินกู้ได้

3) **ฝ่ายตรวจสอบ** จำนวน.....คน ทำหน้าที่ ตรวจสอบบัญชี เอกสารทางการเงิน เอกสารประกอบต่างๆ ตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ และดูแลหรือติดตามความเห็น/ความต้องการของสมาชิกที่มีผลต่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

4) **ฝ่ายส่งเสริม** จำนวน.....คน มีหน้าที่ชักชวนผู้สมัครใจ สมัครเป็นสมาชิก กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตลอดจนการให้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแก่สมาชิก ประสานงานระหว่างกลุ่มกับสมาชิก และสมาชิกกับสมาชิกให้มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ทำหน้าที่ให้ความรู้แก่สมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ประชาสัมพันธ์ผลงานและกิจกรรมของกลุ่มให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปได้ทราบความเคลื่อนไหว

คณะกรรมการต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ต้องเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
2. เป็นบุคคลที่เสียสละ ยินดีและเต็มใจในการทำงาน ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มุ่งถึงประโยชน์ส่วนรวมของสมาชิกเป็นสำคัญ มีความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการด้วยตนเองและต่อสมาชิกทุกคน
3. ควรเป็นคนที่มีความรู้เกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้พอสมควร
4. ควรเป็นคนที่มีความตั้งใจเป็นนักประชาธิปไตย หรือมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ ไม่เอาแต่ใจตนเอง หรือเห็นแก่ตัว
5. สนใจศึกษาหาความรู้เรื่องการออมทรัพย์ สหกรณ์ อาชีพ และอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มและสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ
6. มีความคิดริเริ่ม สนใจกิจกรรมที่ตนเองรับผิดชอบในการเป็นกรรมการ
7. คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจะต้องมาจากการเลือกตั้งของ สมาชิกเท่านั้น และหากตำแหน่งใดว่างลง

ข้อ 13 คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อยู่ในตำแหน่งได้วาระละ 2 ปี และดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน ๒ วาระติดต่อกัน หากหมดวาระ หรือตำแหน่งว่างลง ต้องจัดให้มีการเลือกตั้งภายใน 30 วัน

ข้อ 14 การพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการ

1. ครบวาระ
2. เสียชีวิต
3. ลาออก
4. พ้นจากการเป็นสมาชิกภาพ
5. ที่ประชุมมีมติให้ออก

ข้อ 15 หน้าที่และความรับผิดชอบเฉพาะตำแหน่งหลัก

ประธานกรรมการ มีหน้าที่เป็นประธานในการประชุมสมาชิก การประชุมคณะกรรมการ บริหารการประชุม คณะกรรมการอำนวยการ ตัดสินชี้ขาดในกรณีพิพาทและมติที่ประชุมที่ยังไม่มีข้อยุติ ประสานงานกับหน่วยงานสนับสนุนต่างๆ ทั้งภายนอกและในชุมชน และเป็นผู้มีอำนาจลงนาม รับรองงบการเงิน สมุดเช็ค สมุดเงินฝากและเอกสารทางการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และ กำกับดูแลให้คณะกรรมการ สมาชิก เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ

รองประธาน มีหน้าที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ แทนเมื่อประธานไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติงานได้รวมถึงปฏิบัติการกิจอื่นๆ ตามที่ประธานมอบหมาย

เหรัญญิก มีหน้าที่รับผิดชอบการเงิน และบัญชีของกลุ่ม ควบคุมดูแลเอกสารทางการเงิน ต่างๆ เป็นผู้ลงนามในสมุดธนาคาร สมุดเช็ค ใบบริจาคเงิน และควบคุมดูแล การเงินและบัญชีของกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิต

เลขานุการ ทำหน้าที่ จัดบันทึกรายงานการประชุม เก็บรักษารายงานเอกสารต่างๆ ออก หนังสือเชิญประชุม กำหนดวาระการประชุม และหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากกรรมการ

หมวดที่ 4

เงินทุนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ข้อ 16 เงินทุนของกลุ่มเงินออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้มาจาก

1. ค่าสมัคร ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ
2. ดอกเบี้ยเงินกู้
3. เงินสัจจะสะสมและเงินสัจจะพิเศษ
4. เงินอุดหนุนจากหน่วยงานต่างๆ
5. เงินทุนสำรอง หรือเงินสมทบกลุ่ม (จัดสรรจากผลกำไรของกลุ่ม)
6. รายได้อื่นๆ

ข้อ 17 การถือหุ้นของสมาชิกให้ถือว่าเป็นเงินสัจจะสะสม 100 บาท เท่ากับ 1 หุ้น ทั้งนี้สมาชิกต้องฝากเงินสัจจะเป็นประจำทุกเดือน ขั้นต่ำ .....บาท และสูงสุดไม่เกิน .....บาท

ข้อ 18 การส่งสัจจะสะสมของสมาชิก ให้ นำส่งทุกวันที่ ..... ของทุกเดือน ณ ที่ทำการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ถ้าสมาชิกขาดส่งเงินสัจจะ 3 เดือนติดต่อกัน จะไม่มีสิทธิกู้เงินในรอบปีนั้น และถ้าขาดส่งสัจจะ เกิน 6 เดือน ให้พ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม

ข้อ 19 คณะกรรมการกลุ่ม จะต้องนำเงินสัจจะสะสมและเงินสัจจะสะสมพิเศษ เงินรับคืน เงินกู้ นำฝากธนาคารภายในวันรุ่งขึ้น หากตรงกับวันหยุดของธนาคารให้นำฝากในวันทำการแรกของธนาคาร

ข้อ 20 การฝากถอนเงินจากธนาคาร ผู้มีอำนาจฝากถอนจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ประธาน เภรัญญิก ประธานฝ่ายตรวจสอบ และในการฝากถอนเงินจะต้องลงนามร่วมกันทั้ง 3 คน

ข้อ 21 ให้ประธานกรรมการฝ่ายอำนวยการหรือผู้ที่คณะกรรมการมอบหมาย มีอำนาจรักษา เงินสด ไว้ได้ไม่เกิน 5,000 บาท เพื่อใช้ในกิจการเร่งด่วนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

หมวดที่ 5

เงินกู้ยืม

ข้อ 22 การกู้ยืมเงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มี 2 ประเภท คือ

1. **กู้สามัญ** เป็นการกู้เพื่อให้สมาชิกกู้เงินนำไปประกอบอาชีพ พัฒนาอาชีพ และแก้ไขปัญหา ความจำเป็น

2. **กู้ฉุกเฉิน** เป็นการกู้เพื่อให้สมาชิก ใช้แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นอย่าง กะทันหัน เช่น การป่วย อุบัติเหตุ ภัยพิบัติ ฯลฯ

ข้อ 23 การพิจารณาเงินกู้ยืม ผู้กู้จะต้องส่งคำขอกู้ต่อกรรมการฝ่ายเงินกู้เพื่อพิจารณาอนุมัติภายใน วันที่..... หลักการพิจารณาเงินกู้ ดังนี้

1. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
2. วงเงินสัจจะสะสม
3. วัตถุประสงค์การขอกู้และความจำเป็น
4. ชีตความสามารถในการส่งเงินกู้คืน
5. การอนุมัติเงินกู้ใช้มติเสียงข้างมากของคณะกรรมการฝ่ายเงินกู้

ข้อ 24 วงเงินกู้และระยะเวลาการกู้

ประเภทกู้สามัญ ผู้กู้จะต้องเป็นสมาชิกกลุ่มมาไม่น้อยกว่า 6 เดือนติดต่อกันและปฏิบัติตามกฎของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมาเป็นอย่างดี กู้ได้ไม่เกินวงเงินของเงินสัจจะสะสม ของตนเอง หากต้องการกู้เกินวงเงินสัจจะ จะต้องมีส่วนที่มีวงเงินสัจจะสะสมเพียงพอที่กู้มาค้ำประกัน และสมาชิกที่เป็นผู้ค้ำประกันจะไม่มีสิทธิ์กู้เงินจนกว่าผู้กู้จะผ่อนชำระเงินกู้ในวงเงินที่ตนเองค้ำประกันหมดก่อน การชำระคืนกำหนดภายในเวลา 1 ปี

ประเภทกู้ฉุกเฉิน สมาชิกที่มีสิทธิ์กู้ได้ต้องเป็นสมาชิกมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน ติดต่อกัน และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นอย่างดี วงเงินกู้สูงสุดคนละไม่เกิน.....บาท กำหนดระยะเวลาส่งคืนไม่เกิน 6 เดือน

ข้อ 25 ดอกเบี้ยเงินกู้ กลุ่มกำหนดอัตราดอกเบี้ยประเภทกู้สามัญ ร้อยละ 12 บาท/ปี ดอกเบี้ยเงินกู้ฉุกเฉิน อัตราร้อยละ 6 บาท/ปี

ข้อ 26 สมาชิกที่ไม่สามารถจ่ายชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยได้ตรงตามกำหนดสัญญาจะต้องเสียค่าปรับร้อยละ 1 บาท/เดือน

ข้อ 27 สมาชิกที่ผิดนัดการชำระหนี้ตามสัญญา โดยไม่มีเหตุอันควร คณะกรรมการบริหารมีอำนาจพิจารณาเพิกถอนการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และให้นำเงินสัจจะสะสมของสมาชิกที่มีอยู่นั้นชำระหนี้ก่อนจึงจะคืนเงินที่เหลือให้ หากเงินสัจจะสะสมที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ ให้สมาชิกและผู้ค้ำประกันรับผิดชอบร่วมกันจ่ายคืนเงินต้นและดอกเบี้ยให้ครบตามจำนวนที่เหลือ

หมวดที่ 6**การจัดสรรผลกำไร**

ข้อ 28 เมื่อกลุ่มมีผลกำไร กลุ่มจะต้องจัดสรรผลกำไรสุทธิประจำปี ดังนี้

1. ปันผล ร้อยละ 50
2. เฉลี่ยคืน ร้อยละ 10
3. สมทบเป็นเงินทุนของกลุ่ม ร้อยละ 10
4. ทุนดำเนินงานและค่าตอบแทนกรรมการ ร้อยละ 20
5. ทุนสวัสดิการสมาชิกและชุมชน ร้อยละ 10

หมวดที่ 7

การประชุม

- ข้อ 29 การประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสมาชิก จะจัดขึ้นปีละ 1 ครั้ง ในเดือน...ของทุกปี
- ข้อ 30 การประชุมวิสามัญของสมาชิก จะจัดทำได้ตามความจำเป็น โดยมีมติของสมาชิกสามัญไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง หรือตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร
- ข้อ 31 จัดให้มีการประชุมสมาชิกเป็นประจำทุกเดือน
- ข้อ 32 จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารเป็นประจำทุกเดือน ในกรณีเร่งด่วนให้ประธานกรรมการเรียกประชุมคณะกรรมการได้ตามความเหมาะสม

หมวดที่ 8

รายงานฐานะการเงินประจำปี

- ข้อ 33 คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ต้องจัดทำรายการฐานะทางการเงินประจำปีติดประกาศไว้ที่ทำการกลุ่ม ภายในเดือน มกราคม ของทุกปี
- ข้อ 34 คณะกรรมการตรวจสอบ ร่วมกับพัฒนากรผู้ประสานงานตำบล..... ดำเนินการตรวจสอบการดำเนินงานและฐานะการเงินของกลุ่ม อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
- ข้อ 35 คณะกรรมการกลุ่มจะต้องรายงานฐานะทางการเงินให้อำเภอรอบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ประกาศ ณ วันที่..... เดือน.....พ.ศ. ....

(ลงชื่อ).....

(.....)

ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....

(ตัวอย่างการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับ)

ระเบียบข้อบังคับ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....

หมู่ที่ ..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

แก้ไขฉบับที่.....พ.ศ.....

*****

เห็นเป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....
ให้มีความเหมาะสมและสามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อาศัยมติที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....
ครั้งที่ ...../..... ลงวันที่ .....เดือน.....พ.ศ.....ระเบียบวาระที่ ... เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา
ข้อที่.....การรับฝากเงินสัจจะสะสมพิเศษ จึงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
บ้าน..... โดยออกเป็นข้อบังคับไว้ ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตนี้ชื่อว่า “ระเบียบข้อบังคับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อ
การผลิตบ้าน.....แก้ไขฉบับที่ ..... พ.ศ.....”

ข้อ 2 ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ขอแก้ไขข้อ ..... ของระเบียบข้อบังคับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
บ้าน.....(ฉบับที่.....) พ.ศ. .... ดังนี้

ข้อ ....กำหนดการฝากเงินของสมาชิก ดังนี้

ส่งเงินฝากสัจจะสะสมไม่ต่ำกว่า 100 บาท แต่ไม่เกิน 500 บาท ในทุกวันที่ 5
ของเดือน ระหว่างเวลา 17.00 – 21.00 น. ณ ที่ทำการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....

รับฝากเงินสัจจะสะสมพิเศษตลอดปี ในวงเงินไม่เกินเดือนละ 20,000 บาท โดยคิดอัตรา
ดอกเบี้ยเงินฝากประจำร้อยละ 3 บาท/ปี แต่ต้องฝากไม่น้อยกว่า 1 ปี

ประกาศ ณ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ.....

(ลงชื่อ) .....

(.....)

ประธานคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์บ้าน.....

ตัวอย่างใบสมัคร

เลขที่สมาชิก.....

ใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....

หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

*****

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....อายุ.....ปี
ตั้งบ้านเรือนอยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
2. อาชีพและรายได้
  - 2.1 อาชีพหลัก.....รายได้เฉลี่ยเดือนละ.....บาท
  - 2.2 อาชีพรอง.....รายได้เฉลี่ยเดือนละ.....บาท
3. การเป็นสมาชิกกลุ่ม หรือสหกรณ์ (ระบุกลุ่มอาชีพและสหกรณ์ที่เป็นสมาชิก)
  - 3.1 .....
  - 3.2 .....
4. ข้าพเจ้าขอสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....หมู่ที่.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....โดยสัญญาว่าจะส่งเงินสัจจะ
สะสมเดือนละ.....บาท (.....)

ข้าพเจ้า เข้าใจหลักการ วัตถุประสงค์ ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นอย่างดี สัญญาจะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่มโดยเคร่งครัด และขอรับรองว่าข้อความที่กล่าวมาข้างต้นเป็นจริงทุกประการ พร้อมใบสมัครนี้ ได้ส่งเงินค่าสมัครและค่าธรรมเนียมแรกเข้ามาด้วยแล้ว จำนวนเงิน.....บาท (.....)

(ลงชื่อ).....ผู้สมัคร

(.....)

ความเห็นคณะกรรมการ

- ได้รับใบสมัครของ(นาย/นาง/นางสาว).....แล้ว
เห็นว่า
- มีคุณสมบัติครบถ้วน ควรรับเป็นสมาชิกเลขที่.....ตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
- ไม่ควรรับ เพราะ.....

(ลงชื่อ).....ประธานกลุ่ม
(.....)

การรับโอนผลประโยชน์

ข้าพเจ้า.....สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....เลขที่สมาชิก.....ขอตั้งผู้รับโอน
ผลประโยชน์ถ้าหากข้าพเจ้าถึงแก่กรรม โดยขอมอบให้ผู้มีรายชื่อต่อไปนี้ เป็นผู้รับโอนผลประโยชน์จาก
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน..... จำนวน.....ราย ได้แก่

1. ....
2. ....
- 3.....

(ลงชื่อ).....ผู้มอบ
(.....)

(ลงชื่อ).....พยาน
(.....)

(ลงชื่อ).....พยาน
(.....)

(ตัวอย่าง)

คำขอกู้เงินสามัญ

หนังสือกู้ที่ .....

เขียนที่.....

วันที่ .....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....

ข้าพเจ้า ..... สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....

หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....สมาชิกเลขที่.....

ส่งเงินสัจจะสะสมเดือนละ ..... บาท ปัจจุบันมีเงินสัจจะสะสม ..... บาท ขอทำ

สัญญากู้ให้ไว้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน..... เพื่อเป็นหลักฐานดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ข้าพเจ้าขอกู้เงินจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน..... จำนวน.....บาท
(.....)

เพื่อนำไปใช้จ่ายในรายการต่อไปนี้

๑. ....

๒. ....

๓. ....

(ชี้แจงความมุ่งหมายและเหตุผลแห่งการกู้โดยละเอียด ถ้านำเงินไปใช้เพื่อความมุ่งหมายหลายอย่าง
ก็แยกระบุจำนวนเงินและค่าชี้แจงสำหรับแต่ละอย่าง)ข้อ ๒. ขณะนี้ ข้าพเจ้ามีอาชีพ .....และมีรายได้เฉลี่ยเดือนละ ..... บาท
ส่งเงินสัจจะสะสมเดือนละ ..... บาท มีเงินสัจจะสะสมรวมทั้งสิ้น..... บาท
(.....)ข้อ ๓. ข้าพเจ้าขอใช้เงินสัจจะสะสมที่มีอยู่ในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและเงินที่มีสิทธิ
และประโยชน์อื่นใดอันจะพึงได้รับจากการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของข้าพเจ้ามาเป็น
หลักประกันเงินกู้ครั้งนี้

ข้อ ๔. เพื่อให้หลักประกันที่มั่นคงยิ่งขึ้น จึงให้บุคคลต่อไปนี้เป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้

๑) นาย/นาง/นางสาว .....สมาชิกเลขที่.....
มีเงินสำรองสะสม ..... บาท

๒) นาย/นาง/นางสาว .....สมาชิกเลขที่.....
มีเงินสำรองสะสม ..... บาท

ข้อ ๕. ข้าพเจ้าขอให้คำมั่นสัญญาว่า ข้าพเจ้าจะส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยครบตามจำนวนภายในวันที่.....รวม.....งวด งวดละ.....บาท

ข้อ ๖. ข้าพเจ้าทราบรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....โดยตลอดแล้ว และยินดีปฏิบัติตามระเบียบโดยไม่มีเงื่อนไข ในกรณีที่ผิดสัญญาที่ให้ไว้ในข้อ ๕ ข้าพเจ้ายินยอมให้กลุ่มพิจารณาโทษตามที่ระบุไว้ในระเบียบและดำเนินคดีตามกฎหมายได้ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

หนังสือฉบับนี้ทำไว้ ณ วันที่ .....ซึ่งระบุไว้ข้างต้น ข้าพเจ้าและผู้ค้ำประกันได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน

(ลงชื่อ).....ผู้กู้

(.....)

(ลงชื่อ) .....ผู้ค้ำประกัน

(.....)

สมาชิกเลขที่.....

(ลงชื่อ).....ผู้ค้ำประกัน

(.....)

สมาชิกเลขที่.....

ความเห็นคณะกรรมการเงินกู้

( ) อนุมัติ จำนวน.....บาท(.....)

( ) ไม่อนุมัติ เพราะ.....

ลงชื่อ.....ประธานคณะกรรมการเงินกู้

(.....)

ตัวอย่าง

คำขอกู้ฉุกเฉิน

หนังสือกู้ที่ .....

เขียนที่ .....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....

ข้อ ๑. ข้าพเจ้า.....สมาชิกเลขที่.....ส่งสัจจะสะสม
เดือนละ.....บาท ปัจจุบันมีเงินสัจจะสะสม รวม ..... บาท (.....)
ขอกู้เงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวน..... บาท (.....)
โดยจะนำไปใช้เพื่อ (ระบุเหตุฉุกเฉิน).....

ข้อ ๒. ข้าพเจ้าให้บุคคลต่อไปนี้เป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้ ดังนี้

๑. นาย/นาง/นางสาว/.....
สมาชิกเลขที่ ..... มีเงินสัจจะสะสม..... บาท (.....)

๒. นาย/นาง/นางสาว/ .....สมาชิกเลขที่ .....
มีเงินสัจจะสะสม ..... บาท (.....)

ข้อ ๓. หากข้าพเจ้าได้รับเงินกู้ ข้าพเจ้าจะขอส่งเงินกู้คืน/พร้อมดอกเบี้ยให้ครบถ้วน ในวันที่.....
รวม .....งวด งวดละ..... บาท

งวดที่ ๑. ภายในวันที่.....เงินต้นจำนวน.....บาท ดอกเบี้ย.....บาท
รวม.....บาท

งวดที่ ๒. ภายในวันที่.....เงินต้นจำนวน.....บาท ดอกเบี้ย.....บาท
รวม.....บาท

งวดที่ ๓. ภายในวันที่.....เงินต้นจำนวน.....บาท ดอกเบี้ย.....บาท
รวม.....บาท

หนังสือคำขอกู้ที่ทำไว้ ณ วันที่ ซึ่งระบุข้างต้น ข้าพเจ้าและผู้ค้ำประกันได้ลงลายมือชื่อไว้เป็น
สำคัญต่อหน้าพยาน

(ลงชื่อ).....ผู้กู้
(.....)

(ลงชื่อ).....ผู้ค้ำประกัน
(.....)

(ลงชื่อ).....ผู้ค้ำประกัน
(.....)

ความเห็นคณะกรรมการเงินกู้

( ) อนุมัติ จำนวน.....บาท(.....)

( ) ไม่อนุมัติ เพราะ.....

ลงชื่อ.....ประธานคณะกรรมการเงินกู้
(.....)

ใบสำคัญรับเงิน

เขียนที่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....
 วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....
 ข้าพเจ้า.....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....
 ถนน.....ตำบล.....อำเภอ..... จังหวัด.....
 ได้รับเงินจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....ตั้งรายการต่อไปนี้

ที่	รายการ	จำนวนเงิน	
		บาท	สต.
1	ได้รับเงินค่า.....	.....	
รวมเป็นเงิน (.....)		.....	-

(ลงชื่อ).....ผู้รับเงิน
 (.....)

(ลงชื่อ).....ผู้จ่ายเงิน
 (.....)

งบกำไร - ขาดทุน

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....
 หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
 สิ้นสุด ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

รับ	จำนวนเงิน		จ่าย	จำนวนเงิน	
	บาท	สต.		บาท	สต.
รวม			รวม		

ลงชื่อ.....ผู้จัดทำ
 (.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจสอบ
 (.....)

ตำแหน่ง...ประธานคณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(สำเนา)

บันทึกช่วยจำ

การหารือเรื่อง การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2531 เวลา 09:30 น. ณ ห้องประชุม 516 ชั้น 5 ธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้เข้าร่วมหารือประกอบด้วย

กรรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

1. นายยุวัฒน์ วุฒิเมธี	รองอธิบดี
2. นายสมมิตร กอวนิช	หัวหน้าฝ่ายพัฒนาอาชีพ กองปฏิบัติการ
3. นายวีระศักดิ์ อนันตมงคล	หัวหน้างานพัฒนาเงินทุน กองปฏิบัติการ

ฝ่ายกฎหมาย ธนาคารแห่งประเทศไทย

1. นายขง ศรีนาม	ผู้อำนวยการ
2. นายคารณ คำแก้ว	รองผู้อำนวยการ
3. นายเสริมสิงห์ สิงหเสนี	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
4. นายชาญชัย บุญฤทธิ์ไชยศรี	หัวหน้านิติกร
5. นางจิรารัตน์ คณิตกุลรัตน์	หัวหน้านิติกร
6. นายวิชัย จิตตปจกุล	นิติกร

สืบเนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทยมีหนังสือที่ ธปท.ม. 1368/2531 ลงวันที่ 19 กันยายน 2531 แจ้งกรรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ว่าการดำเนินกิจการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตส่วนหนึ่งอาจเข้าข่ายต้องห้ามตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 และตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 กรรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย มีหนังสือที่ มท. 2503/7368 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2531 แจ้งหลักการและแนวทางปฏิบัติของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตซึ่งกรรมการพัฒนาชุมชนสนับสนุนและส่งเสริมให้ชาวบ้านดำเนินการตามหมู่บ้านในชนบท ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงมีหนังสือที่ ธปท.ม. 1769/2531 ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2531 เชิญกรรมการพัฒนาชุมชนเพื่อหารือร่วมกันในวันที่ 19 ธันวาคม 2531

ผลการหารือสรุปได้ดังนี้

1. รองอธิบดีกรมการพัฒนชุมชนแจ้งข้อเท็จจริงว่า ในปี พ.ศ. 2517 รัฐบาลมีแนวความคิดที่จะนำเทคโนโลยีไปสู่ประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนพัฒนาอาชีพของตนเอง แต่เนื่องจากไม่มีแหล่งเงินทุน จึงมีการส่งเสริมสนับสนุนให้จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 หลักการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตคือส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนรู้จักออมเงินตามกำลังความสามารถ โดยเน้นเรื่องความสม่ำเสมอ สมาชิกที่ออมเงินไว้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอย่างสม่ำเสมอแม้จำนวนเงินที่ออมจะน้อย ก็จะได้สิทธิดีกว่าสมาชิกที่มีได้ออมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมีเงินออมมากกว่า เช่น ให้สมาชิกที่ออมเงินไว้อย่างสม่ำเสมอ มีสิทธิกู้เงินจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้ก่อนสมาชิกอื่น โดยไม่คำนึงว่าจะมีเงินอมน้อยกว่าสมาชิกอื่นเป็นต้น

1.2 การให้กู้เงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เมื่อแรกเริ่มกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้กู้แก่สมาชิก โดยให้กู้ไม่เกินจำนวนเงินที่สมาชิกออมไว้ หากสมาชิกคนใดจะกู้เกินกว่านั้น จะต้องมีส่วนอื่นค้ำประกันและกู้ได้ไม่เกินจำนวนเงินออมที่ผู้ค้ำประกันนั้นออมไว้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต วิธีการเช่นนี้สมาชิกจะควบคุมดูแลกันเอง ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาไม่ปรากฏว่ามีการโกงเกิดขึ้น ส่วนรวมไม่เสียประโยชน์ ค่อมามีการคิดค่อให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด เป็นผู้รับฝากเงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และธนาคารจะเป็นผู้ให้กู้เงินแก่สมาชิก โดยจะมีเงินฝากของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่ฝากไว้เป็นหลักประกัน วิธีการที่สมาชิกของกู้เงินจากธนาคารสามารถกระทำได้ 2 วิธี คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยประธานกลุ่มขอกู้โดยตรงจากธนาคาร เพื่อนำเงินไปดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม อีกวิธีหนึ่งคือ สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นรายบุคคล ขอกู้จากธนาคาร โดยยื่นคำขอกู้เงินค่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เมื่อคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอนุมัติแล้ว ให้นำคำอนุมัตินี้ไปยื่นขอกู้จากธนาคารค่อไป ส่วนอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ธนาคารจะคิดในอัตราสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากร้อยละ 1.5 ดังนั้น ในเรื่องการกู้เงินของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตนั้น สมาชิกสามารถทำได้โดยขอกู้จากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตโดยตรง และกู้จากธนาคาร

1.3 นอกจากการให้กู้เงินแก่สมาชิกแล้ว กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตยังดำเนินกิจการอื่นอีก ได้แก่ กิจการยู่ฉาง กิจการธนาคารข้าว และศูนย์สารคดีตลาด

1.4 ระบบบัญชีในระยะแรกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจะทำบัญชีในรูปแบบที่เข้าใจกันเอง แต่เมื่อจำนวนเงินออมเพิ่มมากขึ้น รูปแบบบัญชีที่ทำกันเองไม่สามารถใช้ค่อไปได้ กรมการพัฒนาชุมชนจึงเริ่มเข้าไปสอนระบบบัญชี โดยอบรมแนะนำระบบบัญชีที่เหมาะสม และให้ชาวบ้านเข้าใจง่าย

หลังจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดำเนินงานมาได้ประมาณ 10 ปี ปรากฏว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางกลุ่มเห็นว่าการนำเงินออมไปฝากธนาคารและให้สมาชิกกู้เงินจากธนาคารนั้น ธนาคารจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์ จึงมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางกลุ่มดำเนินกิจการ นอกเหนือจากเรื่องกิจกรรมการพัฒนาชุมชนส่งเสริมสนับสนุน โดยการรับฝากเงินที่เรียกว่าเงินสัจจะสะสมพิเศษ และให้กู้แก่บุคคลภายนอกที่มีได้เป็นสมาชิกด้วย บางครั้งก็คิดดอกเบี้ยในอัตราสูง ซึ่งเรื่องนี้มิใช่กิจการที่กรมการพัฒนาชุมชนเห็นชอบ แต่เป็นเรื่องที่

กรรมการของกลุ่มออมทรัพย์ฯ ดำเนินการไปเอง เจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชนได้พยายามชี้แจงหลักการวัตถุประสงค์ของกรมการพัฒนาชุมชนที่ต้องการให้ชาวบ้านช่วยตัวเองและร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตต่าง ๆ เข้าใจ ถ้ายังปรากฏว่ากลุ่มออมทรัพย์ฯใด กระทำการนอกขอบเขตที่กรมการพัฒนาชุมชนให้การสนับสนุนก็จะตัดกลุ่มออมทรัพย์ฯ ดังกล่าว ออกจากการส่งเสริมสนับสนุนของกรมการพัฒนาชุมชน และเจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชนจะแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนไว้เป็นหลักฐาน

เมื่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตพัฒนาเติบโตขึ้น กรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางแห่งจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ ปรากฏว่าสหกรณ์ที่ตั้งขึ้นประสบปัญหา มาก สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางส่วน ไม่สามารถเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์ เนื่องจากขาดคุณสมบัติในเรื่องอายุไม่ถึงเกณฑ์ หรือมีอาชีพแตกต่างจากที่ระบุไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ บุคคลที่ไม่สามารถเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ดังกล่าวจึงรวมกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ฯ ของคนขึ้น ดำเนินการแข่งกับสหกรณ์ เป็นเหตุให้สหกรณ์ที่ตั้งขึ้นดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จ

ในปัจจุบันนี้ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้ร่วมกันจดทะเบียนตั้งเป็นสมาคมโดยมีสำนักงานแห่งใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ และมีสาขาของสมาคมอยู่ ๗ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในหมู่บ้านต่าง ๆ แต่เนื่องจากมีปัญหาในเรื่องการเสียภาษี จึงปรากฏว่ามีสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สมัครเข้ามาเป็นสมาชิกของสมาคมเพียงสามพันกว่ากลุ่มเท่านั้น

2. ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย ธนาคารแห่งประเทศไทย แจ้งว่ามีกฎหมายที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำกับดูแลอยู่ 2 ฉบับ ที่ควรระมัดระวังเพื่อมิให้การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเข้าข่ายเป็นความผิดตามกฎหมาย ฉบับแรกคือ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งมีบทบัญญัติห้ามมิให้บุคคลที่มีใช้ธนาคารพาณิชย์ประกอบการธนาคารพาณิชย์ คือ ห้ามผู้ที่มิได้รับอนุญาตเป็นธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงินจากประชาชน และใช้ประโยชน์เงินนั้นไปในทางให้กู้ยืม ซื้อหรือซื้อลดหรือรับช่วงซื้อลดตั๋วเงิน ซื้อขายตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือ ซื้อขายเงินปรีวรรคต่างประเทศ ฯลฯ อีกฉบับคือพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งมีบทบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากบริษัทเงินทุนประกอบธุรกิจเงินทุน คือ ห้ามผู้ที่มิได้รับอนุญาตเป็นบริษัทเงินทุนจัดหาเงินทุนจากประชาชน และใช้เงินนั้นในการให้กู้ยืมเป็นทางค้าปลีก กิจการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามที่กล่าวมาข้างต้นถ้าดำเนินกิจการอยู่ภายในขอบเขตที่กรมการพัฒนาชุมชนส่งเสริมให้การสนับสนุนก็สามารถกระทำได้ไม่ผิดกฎหมายที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำกับดูแล แต่มีปัญหาเฉพาะการดำเนินกิจการในส่วนที่นอกเหนือออกไปคือการรับฝากเงินซึ่งจะสะสมพิเศษ และให้กู้ยืมแก่บุคคลภายนอกที่ไม่ใช่สมาชิก ซึ่งถือได้ว่าเป็นการประกอบธุรกิจเงินทุนและประกอบการธนาคารพาณิชย์ เข้าข่ายเป็นการกระทำผิดกฎหมาย

3. ที่ประชุมหารือร่วมกันแล้วมีความเห็นว่า หากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้
 ดำเนินกิจการตามขอบเขตแห่งหลักการที่กรมการพัฒนาชุมชนส่งเสริมให้การสนับสนุนตั้งที่
 รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนกล่าวมาข้างต้น กิจการที่ดำเนินการก็ไม่ต้องห้ามตามพระราช-
 บัญญัติ การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจ
 หลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ส่วนกิจการที่เข้าข่ายต้องห้ามตามกฎหมาย
 ทั้ง 2 ฉบับ ดังกล่าว เป็นกิจการที่กรมการบริหารของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางกลุ่ม
 ดำเนินการขึ้นเองในภายหลังเพื่อแสวงหาประโยชน์ และเป็นเรื่องที่กรมการพัฒนาชุมชนไม่
 สนับสนุน ส่วนมาตรการแก้ไขปัญหากรณีนี้นี้คือให้เจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชนชี้แจงให้
 กรรมการบริหารของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตยุติการกระทำที่เข้าข่ายต้องห้ามตามกฎหมาย
 หากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแห่งใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ก็จะคัดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ
 ผลิตดังกล่าวออกจากการส่งเสริมสนับสนุนของกรมการพัฒนาชุมชน และแจ้งความให้
 พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไป

(ลงชื่อ) นายชัย บุญฤทธิ์ไชยศรี
 (นายชาญชัย บุญฤทธิ์ไชยศรี)
 ผู้ควบคุม

สำเนาถูกต้อง

(นายบุญ บุญเกิด)

นักวิชาการพัฒนาชุมชน 6

วินยาคานแห่งนี้ะเทศไทย

๔ ธันวาคม 2552

เรียน อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ที่ รพท.ผคณ.(71) ๕439 /2552 เรื่อง การขอความเห็นข้อกฎหมาย กรณีกลุ่ม
ออมเงินตั้งจะสะสมทรัพย์

ตามที่กรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีหนังสือ ที่ ยช (สคอ) 0808.2.2/117 ลงวันที่ 9 เมษายน 2552 ถึงธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ขอทราบความเห็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการของกลุ่มออมเงินตั้งจะสะสมทรัพย์เข้าข่ายกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 หรือไม่อย่างไร เพื่อประกอบการดำเนินคดีต่อไป ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ธปท. ขอเรียนว่า

1. พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 3 สิงหาคม 2551 โดยยกเลิกพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ดังนั้น การประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ และธุรกิจเงินทุนก่อนวันที่ 3 สิงหาคม 2551 ต้องบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 แล้วแต่กรณี

ธุรกิจธนาคารพาณิชย์และธุรกิจเงินทุนเป็นธุรกิจที่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง หากผู้ใดประกอบธุรกิจดังกล่าวโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นความผิดตามมาตรา 40 ประกอบมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 หรือมาตรา 71 ประกอบมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 หรือมาตรา 121 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 แล้วแต่กรณี

ทั้งนี้ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 และมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ได้บัญญัตินิยามของธุรกิจธนาคารพาณิชย์และธุรกิจเงินทุน โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้คือ

1. เป็นธุรกิจ
2. รับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชน
3. มีการใช้ประโยชน์จากเงินนั้นโดยวิธีหนึ่งวิธีใดตามที่กฎหมายกำหนด

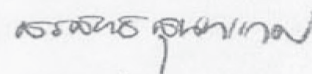
2. กระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชนด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากโดยใช้หลักการพัฒนาชุมชนเพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและการพึ่งพาตนเองได้ โดยกำหนดให้งานส่งเสริมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นกลยุทธ์ในการทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่กรมการพัฒนาชุมชนให้การสนับสนุนและให้การช่วยเหลือให้มีการจัดตั้งขึ้นทั่วประเทศ เพื่อส่งเสริมการออมของสมาชิกเป็นค่าหุ้นและเงินฝาก ซึ่งเรียกว่า “เงินสั่งจะสะสมทรัพย์” แล้วนำไปให้สมาชิกกู้ยืม ลงทุนประกอบอาชีพหรือใช้จ่ายในครอบครัว โดยมีได้ดำเนินธุรกิจในเชิงพาณิชย์ จึงไม่ใช่ธุรกิจธนาคารพาณิชย์และธุรกิจเงินทุนที่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามข้อ 1

3. สำหรับคดีเกี่ยวกับกลุ่มออมเงินสั่งจะสะสมทรัพย์ หมู่บ้าน ไก่คำ จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษได้หรือไม่นั้น จะเข้าข่ายเป็นธุรกิจธนาคารพาณิชย์และธุรกิจเงินทุนที่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามข้อ 1 หรือไม่ นั้น ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานแล้วแต่กรณี

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสรสิทธิ์ สุนทรเทศ)

ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายกำกับสถาบันการเงิน

ผู้ว่าการ ^{แทน}

ฝ่ายตรวจสอบสถาบันเฉพาะกิจและ Non-bank

โทรศัพท์ 0-2283-5923

โทรสาร 0-2283-6466

คณะที่ปรึกษา

นายประภาศ	บุญยินดี	อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
นายพิสันต์	ประทานชวโน	รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
นายเส่ง	สิงห์โตทอง	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน

คณะผู้จัดทำ

นายสุริชาติ	สายทอง	ผู้อำนวยการกลุ่มงานประสานแผนและข้อมูล
นางอำนวยการพัฒนาชุมชนชำนาญการ	เอียดสกุล	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
นายอานนท์	บุญชู	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
นางสาวโสภิตา	บุญเนาวิ	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
นางสาววนิชดา	สร้อยมณี	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

ผู้เขียน/เรียบเรียง

นางอำนวยการพัฒนาชุมชนชำนาญการ	เอียดสกุล	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
-------------------------------	-----------	------------------------------

หลักคุณธรรม ๕ ประการ :

๑. ซื่อสัตย์
๒. เสียสละ
๓. รับผิดชอบ
๔. เห็นอกเห็นใจกัน
๕. ไว้วางใจกัน

อำนาจการผลิตโดย สำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน
กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
หมายเลขโทรศัพท์ 0 2143 8909 หมายเลขโทรสาร 0 2143 8909
<http://61.19.244.216/devbudget>